

Udarec na stavko tekstilnih delavcev

JOHNSONOVA NRA PROTI DELAVCEM

NAPAD NA NORMANA THOMASA, KER "UMEŠAVA POLITIKO" V UNIJE

**Sovražna izjava načelnika N. R. A. o stavki
tekstilnih delavcev zelo presenetila unije**

GENERALNA stavka delavcev v tekstilni industriji je Rooseveltovo administracijo primorala, da je pokazala svoje stališče bolj odprto, kakor v prejšnjih stavekah, četudi se je posebno v sporu med avtomobilsko industrijo in njenimi delavci odkrito zavzela za interese korporacij. Nihče v njih ni pričakoval, da bo Hugh Johnson, ki je najvažnejši član Rooseveltove administracije, nastopil proti stavkujočim tekstilnim delavcem tako brezobzirno, kakor je to storil v veliko presenečenje vseh dne 14. septembra v New Yorku na sestanku uradnikov, ki upravljajo razne pravilnike NRA.

Napadel je unijo tekstilnih delavcev in njenega predsednika McMahona, češ, da je prelomil dogovor z NRA, v katerem je baje zagotovil, da ne bo pozval delavcev v stavko. Johnson je robantil, da če bo šlo tako naprej tedaj delavskim organizacijam sploh ne bo več zaupati!

Milicnik kliče vojake, da naj odnesejo stavkarja, katerega je zbil na tla. Ta slika je iz Rhode Islanda.

Kapitalistično časopisje na jugu in v tistih vzhodnih državah, kjer so velike predilnice in tkalnice, je pograbilo po tistem delu Johnsonovega govora, v katerem je napadel Normana Thomasa.

Hugh Johnson, kateremu je predsednik Roosevelt izrekel popolno zaupanje, je v omenjenem govoru izjavil, da je poleg McMahona največji kriv te stavke vodja socialistične stranke Norman Thomas, ker se je udeležil konvencije unije tkalniških delavcev ter navduševal delegate. Thomas je hujskal v stavko s svojega političnega stališča, je tolmačil Johnson, in nato je zaključil: "Politične doktrine socialistične stranke nimajo mesta v unijah, kajti socialistom je politika prvo in gospodarska vprašanja so pri njih šele na drugem mestu."

Kako je porabilo kapitalistično časopisje Johnsonov govor? Tako, kakor ga mu je ponudil. Preko cele strani so naslovili z velikimi črkami oznajljali, da Johnson ne odobrava te stavke, ker je bila krivična in zavratno pričetna, kriv temu pa je največ "politik" Norman Thomas.

Milica v navalu na stavkarje v Salesville, N. J.

Značilno je, da je tudi Rooseveltov general Hugh Johnson eden tistih ljudi, katerim je politika zoprna edino če je socialistična. Demokrati in republikanski graftarji so O. K. — niti omenja jih ne — ampak če se kak vodilni socialist potegne za koristi delav-

Nad šest sto političnih umorov v nacijski Nemčiji

Pod vladno Hitlerja je bilo v Nemčiji umorjenih nad šest sto ljudi zaradi "političnih prestopkov", ali kakor se glasi v vladnem jeziku, vsled veleizdaje.

Med umorjenimi je do pol-drug sto socialdemokratov, ostali pa so židje, komunisti in drugi politični "zločinci". V tem številu niso všeti naciji, katere je dal Hitler pomoriti v zadnjem čiščenju svoje stranke. Teh umorov je bilo blizu devetdeset.

Laži, ki ovirajo pomirjenje

Socialisti v Nemčiji, Italiji in Avstriji se britko pritožujejo, ker komunisti posnemajo vladno propagando teh dežel v blatenju socialdemokratskih strank. Na tretjo internacionalno apelirajo, da naj preneha pomagati Hitlerju, Mussoliniju in Schuschniggu širiti laži o socialistih.

Poročilo, da se Mussolini zbljuje s socialističnimi voditelji, je bilo izmišljeno v prid vladne propagande. Poročilo iz Nemčije, da se Hitlerjeva vlada pogaja s socialisti, katerim je pripravljena vrniti vrniti pravo nad unijami, je bilo prav tako izmišljeno. Obe stranki sta poslali protest kominterni v Moskvo in ga objavile v svetovnem tisku.

Otto Bauer je v daljšem listu navedel vse laži avstrijske vladne propagande proti socialistom, in nato označil tudi komunistične liste v Rusiji ter datume njihovih izdaj, v katerih so te laži ponovili za resnico!

S temi metodami seveda ne pride do zedinjenja in pomirjenja. Otto Bauer pravi, da niso socialisti v Avstriji komunistov nikoli provocirali in da niso nikdar pomagali nobeni kapitalistični vladi v borbi proti komunistom. Čemu ne bi mogli biti komunisti enako poštene in tolerantni? Ker vsi hočemo zedinjenje, mu je treba uglediti pot. Prvo, kar se potrebuje v ta namen je, da se preneha z napadi, posebno še z lažnjivimi napadi!

nik Roosevelt je guvernerju obljubil, da mu je ameriška armada na razpolago, kadar jo bo potreboval.

Potreboval čemu?

Se nikdar ni armada te dežele pomagala uniji k zmagi. In tako ne pomagajo delavcem milice sedaj, in ne bi pomagala zvezna armada, pač pa je njihov namen pod krinko reda in mira ukrotiti delavce, ki se potegujejo za svoje pravice. Napad Hugh Johnsona na tekstilne delavce je razkačal celo reakcionarnega predsednika A. F. of L. Matthew Wolla, ki je Johnsonu zalučil v obraz, da je pristranski, in da svojo službo izrablja v korist korporacij in proti delavcem v tekstilni industriji, ki je izmed vseh drugih najbolj izkoriščen.

Ako ne bi bilo drugih dokazov, kako postopa "new deal" s stavkarji, so tu fotografije, ki jasno pričajo, da vojaki ne preganjajo skebov, ne komunističnih "deputetov", ki so navadni pobijači in suroveži, in ne izkoriščevalcev, ampak edino le delavce, ki hočejo človeško in pošteno živeti.

IZKORISČEVALCI NE PRIZANAŠAJO

V nobeni veliki ameriški industriji niso živeli delavci v tako mizernih razmerah, kakor v tekstilni. "Celo v "prosperiteti" so zaslužili povprečno komaj \$15 na teden. Zato je v centrih tekstilne industrije največ bede, ki tepe posebno otroke in jih predčasno peha v garanje, da pomagajo starim k preživljanju družine. Na sliki so otroci stavkarjev v Lowellu, Masa. Vsi žive v velikem pomanjkanju.

Z DELAVSKEGA SVETA

Zaključki konvencije tiskarjev. — Konvencija unije tiskarjev (International Typographical Union), ki se je vršila v Chicagu, je zavrgla predlog za 30-urni delavnik, dajši je agitiral zanj newyorški lokal tiskarjev, ki ima 10,500 članov. Konvencija je z 98. proti 97. glasovi odobrila 40-urni delavnik na teden. Mnogi govorniki so delegatom poudarjali, da so tiskarji v tej deželi med najboljše plačanimi delavci.

Prihodnja konvencija bo v Montrealu, Kanada.

Delegacija je sprejela resolucijo, s katero apelira na predsednika Roosevelta, da naj ustavi uporabljanje milice proti stavkarjem, dalje resolucijo za osvoboditev Tom Mooneya, za brezposelnostno zavarovanje in starostno pokojnino.

Poboji blizu Birminghama. — Premogarji, organizirani v UMW, so že dolgo v stavki proti družbam, ki lastujejo rove blizu tega mesta. Dne 16. sept. je prišlo spet do izgrediv, v katerih sta bila dva črna ubita. Deputiji so mnoge stavkarje ranili, še več pa so jih pretepli.

ACW in ILGW svarita bosse. — Kompanije, ki lastujejo tovarne, v katerih se izdeluje razno blago iz bombaža, so prišle v navskrižje z unijama delavcev oblačilne industrije (ACW in ILGW), ker nočejo znižati delavnika s 40 na 36 ur. Sporočile sta jim, da ako se delavnika ne zniža, bodo delavci pozvani dne 1. oktobra v stavko.

Mobilizacija milice. — V Georgiji je bilo poslanih proti stavkujočim tekstilnim delavcem 3,000 vojakov državne milice, in nad dva tisoč v N. in S. Carolini. Istotako je bila mobilizirana proti njim v Alabami, Rhode Islandu in treh drugih državah, skupaj 13,000 mož.

Poleg milice imajo kompanije v boju proti stavkarjem stotine posebnih deputetov, šerife in policije. V nekaterih krajih so mobilizirali za boj proti stavkarjem pod krinko obrambe "reda in mira" tudi Ameriško legijo in druge "patriotične" organizacije.

Glad na jugu. — Mnogo družin stavkujočih tekstilnih delavcev je v velikem pomanjkanju. Unija nima dovolj sredstev, da jim bi nabavljala hrano, stavkarji pa so vsled

nizkega zaslužka in nestalne-ga dela brez prihrankov.

"Pravica do dela." — Guverner Georgije, demokrat Talmadge, je prošlo nedeljo javnosti izjavil, da bo v njegovi državi pravica do dela garantirana in protektirana vsakemu, ki hoče delati. Ampak kapitalistični listi, ki so objavili to izjavo, niso pojasnili, da je imel v mislih le pravico skebati, ne pa pravico do poštenega dela. Milico je mobiliziral edino za protektiranje skebov in za barbarski boj proti stavkarjem.

Za tesnejše odnošaje s kanadskim delavstvom. — Na kongresu kanadskih strokovnih unij je zastopnik AFL med drugim priporočal tesnejše sodelovanje kanadskih in ameriških unij, "kajti večina naših problemov je skupnega značaja", jim je dejal.

Norman Thomas zavrnil Johnsona. — Hugh Johnson je dobil za svoje trditve o Normanu Thomasu odgovor, kakor ga je zaslužil. Ako kdo izrablja stavko tekstilnega delavstva v svoje politične namene, ni to Norman Thomas, ampak Hugh Johnson, pravi Thomas. Johnsonova trditev, da je Thomas na konvenciji unije tekstilnih delavcev agitiral za stavko, češ, vladni relief bo skrbel, da delavci ne bodo gladovali imenuje Thomas za laž, kajti v resnici jim je dejal, da se naj ne zanašajo na tako podporo; tudi če bi jo bila vlada pripravljena dati, jo v okrajih in mestih upravljajo lokalni politiki, ki so večinoma na strani kompanij. Johnsonov govor proti Thomasu in uniji tekstilnih delavcev je bil eden največjih demagogij in napadov na organizirano delavstvo, kar jih je bilo izvršenih od Rooseveltom.

Zaposlena industrija. — Kemične tovarne, ki izdelujejo bombe solzavice in druge plinske bombe, niso imele še nikdar toliko naročil kakor od letošnjega poletja naprej. Uporabljane so edino za boj proti delavcem v stavekah in proti demonstracijam.

Konvencija delavske federacije v Illinoisu. — ki se je vršila v Peoriji, je bila zaključena 15. sept. Odobrila je Rooseveltov "new deal", dajši je delegat Frank Farrington svaril, da naj se nikar ne nadejajo preveč od vladnih obljub in njenega programa, ki utegne

(Dalje na 5. strani.)

ODKRITJA, KI JIH NE BO MOGOČE ZATAJITI

**Lumparska početja municijskih "baronov". —
Največji švindlerski business na svetu!**

**Zanimiva izjava o "nešposobnosti" države. —
Ministri in drugi visoki patrioti v zadregah**

MUNICIJSKA industrija je edina, ki ne pozna krize. Toda vsled nje je obubožano ljudstvo še bolj bedno, kakor pa v normalnih časih. Baroni, ki se pečajo z izdelovanjem in trgovino morilnih ter rušilnih priprav, so največji raketirji, toda njihov vpliv je tako ogromen, da so jim vrata odprta k vsem ministrom in vladarjem. Vsaka država skrbi, da je čimbolj "pripravljen" — in to pomeni žetev za municijsko industrijo, ki računa za streliva, topove, puške, aeroplanne in drugo vojno opremo ogromno.

Tu in tam se dogodi, da nastane proti tem raketirjem odpor, iz česar se izcimi kak škandal, ali vsaj preiskava. Tudi ameriški kongres jo je končno uvedel. Senatorji, ki vodijo zaslišavanja, so izvedeli stvari — take stvari, da so mnoga zaslišanja vodili za zaprtimi vrati, češ, odkritja so taka, da bi vodila v klanje, če se jih bi objavilo svetu.

Ugotovili so da ameriški municijski magnati hujskajo deželo zoper deželo s pomočjo financiranja sovražnih propagand in posledica tega so — vojna naročila. Isto počno baroni municijske industrije v Franciji, Angliji, na Japonskem, Češkem, v Nemčiji itd.

Eno glavnih podvzetij za izdelovanje municije in streliv je v tej deželi Du Pont korporacija. Kako ogromen je njen business, dokazuje dejstvo, da je v štirih letih, to je, od 1914 do 1918 prodala za eno milijardo 245 milijonov dolarjev municije. Od početka vojne jo je prodajala vsem, tudi Nemčiji, in po vojni isto, kajti baroni industrije za klanje — čeprav so patriotični in vodilni faktor v svoji deželi, ne poznajo v businessu nobenega drugega pravila, kakor profit.

Zaradi dobička hujskajo in negujejo vojne propagande; trošijo stotine milijonov dolarjev za podkupnine; prodajajo slab material, in ko ga vlada kupi, ji sporoče, da so v drugi deželi med tem iznašli že nekaj boljšega. Ameriška firma nato iznajdba še bolj izpopolni, torej je treba zavreči stari material in kupiti novega, boljšega. Vlade naročajo, in ker je oboževanje "tajna" zadeva, se takih kupčij ne obeša na veliki zryon. Torej kakor nalašč prilika za ogromne tatvine in graft.

Med drugimi je bil zaslišani tudi ameriški municijski magnat Irene du Pont cigar kompanija, vsa v posesti njegove familije, je napravila v par letih med vojno nad 50 milijonov dolarjev čistega dobička, dočim so se sinovi delavcev in farmerjev klali na bojiščih. Du Pontova družba kuje milijone dobička tudi v vseh povojnih letih. Priznala je, da prodaja zdaj svojo morilno robo Nemčiji, Japonski in katerikoli drugi deželi, ki ima denar, da jo kupi. Irene du Pont je patriot in se zelo boji, da ne bi predsednik Roosevelt zapasel "konstitucije". Kar on v resnici hoče, je odprava vladnega nadzorstva nad businessom, češ, ta je po ustavnih določbah zadeva posameznikov, ne pa vlade!

Senator Gerald P. Nye, ki vodi zaslišanja, je Du Ponta vprašal, ako ne bi bilo bolj pametno, da bi država lastovala in obratovala municijsko industrijo. "Nikakor ne," je odgovoril. "Čemu ne," je silil vanj senator Nye. "Zato, ker država ni sposobna obratovati take industrije."

Senator Nye je napravil nekoliko premora in rekel: "Ako ni sposobna izdelovati municije v svojih podjetjih, kako naj bo potemtakem sposobna voditi vojno?"

Irene du Pont je bil v zadregi, kajti voditi vojno je res vsekakor težje kakor obratovati tovarno. Ampak kar se klanja tiče, ga municijski baroni radevolje prepuščajo vladam, ker jim ni za take skrbi. Glavno je, da dobe naročila in za naročila denar.

V preiskavi je bilo dognano, da plačujejo municijski magnati podkupnine visokim vladnim uradnikom v vseh južno in centralno ameriških državah. Prav tako celemu krdlu visokih mož v vladah v Evropi, v Aziji in drugje. Tudi en Rooseveltov privatni tajnik je zapleten v te "patriotične" kupčije.

Zaradi jeze prizadetih graftarjev je državni tajnik Hull naročil preiskovalni komisiji, da naj odneha, ker "tuje vlade protestirajo in ameriška industrija izgublja naročila". Škandal bodo torej potlačili, kajti ves čas pišejo o njemu tako, kakor da te lumparije, tatvine, graft in intrige niso nič takega, da se bi bilo vredno vzruževati. Toda zločinstva ki jih uganja kapitalizem v področju municijske industrije, ne bodo ostala skrita.

Magnati zavračajo vse kar je v prid delavcev

Zveza ameriških industrialcev (National Association of Manufacturers) je sporočila svojim članom, to je, velikim korporacijam, da naj se ne ozirajo na odredbe takozvane delavskega odbora NRA, posebno ne v slučaju, ko je zaključil, da sme kompanija upoštevati le tisto unijo, za katero se prostovoljno, brez pritiska, izreče večina delavcev.

"Ta odredba ni ustavna," pravijo ravnatelji multimilijonarskih družb, "zato naj se kompanije ne ozirajo nanjo, kajti zavrgli jo bomo s pomočjo sodišč."

Tako dobiva "new deal" udarec za udarcem, ne da bi tudi sam skušal udariti in s tem dokazal, da misli obljube ljudstvu izpolniti, ne pa pozabiti nanje.

Ampak multimilijonarji so vplivni, lastujejo časopise, kontrolirajo poslanke in zalagajo republikanske in demokratske kampanjske fonde. Takim ljudem se ni zameriti, pa čeprav se vladi reže v obraz.

PROLETAREC

List za interese delavskega ljudstva.

Izhaja vsako sredo.

Izdaja Jugoslovanske Delavske Tiskovne Društva, Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze.
 NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00;
 za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
 Inosmetstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu naj-
 pozneje do ponedeljka popoldne za pričetek
 v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Work-
 men's Publishing Co., Inc.
 Established 1906.

Editor: Frank Zaitz
 Business Manager: Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:
 United States, One Year \$3.00; Six Months \$1.75;
 Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year
 \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

8639 W. 26th St., CHICAGO, ILL.
 Telephone: Rockwell 2864.

Dobri kapitalizem

Dr. Virgil Jordan načeljuje kapitalistični ustanovi, ki se imenuje National Industrial Conference Board. Njegova naloga je dokazati, da so delavci tisti, ki naj bodo hvaležni kapitalistom, ne pa kapitalisti delavcem.

In je takole izračunal ter dokazal: Vsak delavec, ki zasluži na pr. \$100 na mesec, uporablja za ta zaslužek \$30,000 tujega kapitala (Jordan pravi "narodnega bogastva"). To se pravi: V tovarni, ki zaposluje recimo sto delavcev, imajo kapitalisti investirane tri milijone dolarjev. Delavcem ni treba drugega kakor prihajati v tovarno in vzeti iz svojega (o, ne, ampak iz kapitalistovega) deleža \$100 na mesec.

Tako računa dr. Jordan, ker je plačan zato, da s svojimi članki v kapitalističnem tisku slepi javnost.

Pozabil pa je povedati, kdo je spravil tistih \$30,000 skupaj. Ker kapitalist ne dela in vsled tega ničesar ne producira, mar se je omenjena vsota zbrala sama od sebe, ali pa je dotično bogastvo nekdo nakupil z ustvarjajočim delom?

Konec revolucij v Nemčiji

Hitlerjev minister propagande je nedavno oznanil, da je trpežnost nacističnega režima najmanj tisoč let. V tem času ne bo v tretjem rajhu nikakih revolucij, ampak sama enotnost.

Ugibati "trpežnost" vlad je težka stvar; pogoditi trpežnost obuval, platna, jerhovi-
 ne, sukna itd. je veliko lahkotnejša naloga, a še tukaj se preroki in komiji ukanijo.

"Trpežnost" nemškega ministra za propa-
 gando pač ne bo trajala tisoč let... Vsled svoje duševne plehkosti ni v stanju preso-
 jati niti trpežnost ljudi, ki danes vladajo Nemčiji. Dasi so nahujskani tisoči njegovi "preroški" izjavi ploskali, ne pomeni ničesar drugega kakor "propagando" za vpliva-
 nje na take možgane, ki nimajo nikake trpežnosti.

Matth. Woll se ne spametuje

V vodstvu A. F. of L. je Matthew Woll eden najglasnejših evangelistov za zblizanje "dela in kapitala". Matthew meni, da je pot do takega cilja prav enostavna. Delavci naj bodo pravični v svojih zahtevah in kapitalisti naj bodo pravični v pogajanjih z delavci, pa bo harmonija.

Matthew Woll je človek velikih sposobno-
 sti, ki pa jih napačno uporablja. On je za ohranitev kapitalizma in za "obvarovanje visokega ameriškega življenjskega standar-
 da". Na banketih take govorance lepo zve-
 ne, ne pa na industrialnem bojišču, kjer teče po asfaltu kri delavcev-stavkarjev. Kapitalisti hočejo profit — pa magari ako pogine zaradi njega nič koliko delavcev — in delavci zahtevajo življenjske razmere, v kakršnih bo mogoče živeti. To sta dva popolno-
 ma nasprotujoča si svetova, ki jih noben Woll in noben filantrop ne bi mogel usoglasiti.

Najdražja železnica

Iz Rima poročajo, da je 2,615 čevljev dolga železnica, ki veže kolodvor v Rimu z Vatikanom najdražja proga na svetu, kar se stroškov za njeno zgraditev tiče. Ta papeževa železnica črta, dolga 2615 čevljev, stane poldrugi milijon dolarjev! Nobena železnica ne stane na povprečni čevljev dolžine več, kakor ta kratka proga, se glasi ugotovitve, priobčena v ameriškem tisku. Poldrugi milijon dolarjev so torej prispevali verniki zato, da se razvajeni kardinali lahko vozijo iz svoje "države", 2,615 čevljev dolga — Musolini-
 jev Rim!

Dobrohotnost ne zadostuje

"Dober človek" na governerskem stolu, pa tudi če se piše Upton Sinclair, ne bo mogel večji kapitalizma in ne odpraviti socialnih krivic, kajti za tako nalogo je treba organi-
 zacije, demokratska stranka pa ni taka organizacija, ki bi hotela izvršiti, kar ji pripo-
 roča Sinclair.

ŽRTVE PROFITARSKE LAKOMNOSTI

Požar na parniku Morro Castle dne 8. sept. je vzel 135 življenj. Preiskava, ki je bila uvedena v New Yorku je pokazala, da je vračanje krivde za požar "na tretjo internacionalo" ali na komuniste prisododila. Kakšno korist naj sploh imajo komunisti od požara, čigar edina posledica je, da izgubi življenje 135 ljudi, paroplovna družba pa dobi nad pet milijonov dolarjev zavarovalnine! Na zaslišanju je vsak nepristranski opazovalec uvidel, da je bilo moitvo parnika sposobno opravljati "normalne" posle, ni pa bilo kos položaju, ki ga je na ladji povzročil požar. Večinoma je hitele v rešilne čolne in prepustile potnike usodi. To moitvo je bilo izredno slabo plačano in skoro na vsaki poti med New Yorkom in Havano ter obratno je družba najela novega. Disciplina v normalnih rutinskih okol-

činah je bila vedrjšja, toda ko hitro je prišla na preizkušnjo, je sploh ni bilo. Časopisje pod vplivom bo-
 gataških družb noče poročati vse resnice, ali pa jo za-
 vija v meglo. Dejstvo je, da bi na Morro Castlu sploh ne bilo izgube človeških življenj, ako bi odgovorni častniki na ladji ne imeli nalogo gledati v prvi vrsti na profit družbe, veld česar so morali trtovati var-
 nost. Rešilni klic po radiu so poslali prepozno in sploh so se obnašali kakor brez uma. Na preiskavi je komi-
 sija pestila le častnike menstva, ki so na svoj način prav tako iztve profitarske manije, kakor utonjeni ali zgo-
 reli potniki, medtem ko magnati, ki so glavni krivci, stoji zavarovani v ozadiju. Na sliki je nekaj trupel, ki so jih znosili na obrežje pri Camp Moore, N. J.

KOGAR SE TIČE

Upton Sinclair.

Dokler je bil Upton Sinclair "samo socialist", ni bil "nič", četudi je bil pisatelj svetovnega slovesa. Kar naenkrat pa je Sinclair postal slaven — "demokrat". In tako o njemu polemizirajo in se prerekajo; eni trdijo, da je revolucionar, drugi, da je patriot, protivniki pa odgovarjajo, da je navaden oportunist. Sinclair vsem tem pojasnjuje, in pojasnjuje tako, da mu nasprotniki po pravici očitajo, da je vse in nič. Takega Sinclairja demokratom od srca privoščimo, kajti v delavske vrste ne spada, četudi mu Oscar Ameringer opravičuje pot v dezertacijo.

Največji škodljivci.

Dvorezni, neznačajni fra-
 zarji in svetohlini so največji škodljivci, pa bilo kakršnem-
 koli gibanju. Samo močni zna-
 čaji so v stanju prestati izku-
 šnjo. Druge vodi oportunizem, mnogi pa so kakor listje, ki ga veter poljubno raznaša.

"Kogar se tiče".

A. J. T. je v Novi Dobi na opazke v tej koloni samo "di-
 plomateno" ter agitatorično odgovoril, prezl pa je načel-
 no stran, ob katero se je oprl "samopostavljeni" čikaški kri-
 tik. Ničede pametnih ne more biti JSKJ nevoščljiv napredka v članstvu ali v financah, kajti taka zavist ne bi nikomur kor-
 tila. V prid našega ljudstva je, da ostanejo njegove pod-
 porne ustanove solidne, kajti polom v eni ali drugi bi zadel delavce, in to je tudi vzrok, da se delavci brigajo za vse, četudi niso v vseh CLANTI. Notke, ki cikajo na nevoščljivi-
 vost, so torej v omenjenem od-
 govoru napačno uglasbene.

Toda kaj pa načelna vpra-
 šanja? Na primer sedanjí o-
 gromni boj delavstva proti kr-
 vosesom, kateremu se je glav-
 no A. J. T. nič ne omenja — češ, naj govore tisti, ki so skuhali tako kašo?

In pa sklep, s katerim se ig-
 norira publikacijo, ki ni JSKJ, ne nobeni drugi, storila nika-
 ke škode, če pa je vsem v kor-
 rist? Mat je to nepristranost in tako dalje? Kaj še! Prist-
 nost ter predsodki so odloče-
 vali, in zato se gre, ne pa za poročilo A. J. T., ki je bilo omenjeno le mimogrede za-
 radi njegove tendenčnosti, če-
 prav jo v odgovoru zanikuje!

Opičja civilizacija.

Iz Detroita. — Tukajšnje News poročajo v svoji posebni izdaji, da je dne 7. septembra "umrl" slavni šimpanz Jo Mendi, vreden baje \$50,000.

Pravijo, da je jedel z žlico, se vozil na biciklu, odklepal ključavnice, tipkal na papir, čačke ter uganjal poleg "mon-
 key businessa" še druge buda-
 losti. Š svojo spretnostjo je baje "zaslužil" v zoološkem parku po \$200 na dan. Krize ni občutil. V "zup-lajni" mu ni bilo treba, kajti te procesije so le za tiste opiece, ki so u-
 stvarjene "po božji podobi". Ko je ta slovit šimpanz zbo-
 lel in gineval, so mu pozvali na pomoč vso zdravniško zna-
 nost, da ga otme poginju. Po-
 leg tega so najeli zanj štab izurjenih strelčev.

Tragedija ni v tem, da je poginila brezpomembna žival, ampak v skisanih možganih urednika Detroit News, ki se prištevajo celo k liberalcem. Ako bi ta opica posedovala in-
 teligenco, kakršno ji gotovi-
 ljuje pripisujejo, bi bila ne-
 dvomno prva, ki bi lopnila po tistih ljudeh, kateri se ponižu-
 jejo v vloge opice. Darwin naj se gre solit s svojo evolucijo, kajti kakor izgleda, se ni raz-
 vil človek iz opice, ampak opi-
 ca iz človeka.

Detroitški krtačar.

Čakamo odgovora.

Kako to, da je med Slovenci v Chicagu še vedno toliko nezaposlenih? Mar ni slovenski demokratski klub na zapadni strani, ki se je hvajil, da ima več sto članov, in da je napre-
 doval v enem tednu bolj kakor socialistični klub v 30. letih, obljubljal "preskrbeti delo" našim rojakom? — Radoved.

Značilen poset.

V času prošle konvencije Slovenske Dobrodelne Zveze, ki se je vršila v Girardu, so de-
 legati korporativno odšli v to-
 varno Ohio Leather kompani-
 je, "kjer je zaposlenih stotine Slovencev, in katera družba je jako naklonjena Slovincem, katere smatra za zelo inteli-
 gentne ljudi." Ta nerodni stav-
 ke — v vseh ozirih neroden — je citat iz Ameriške Domo-
 vine v dne 12. sept. na prvi strani v 2. koloni.

Bogzna, če so bili delegati kaj zelo nevoščljivi svojim ro-
 jakom v tej strojarni njihovih
 dobrih služb? In pa, če so iz-
 rekli kompaniji hvaležnost, ker tako visoko ceni naše lju-
 di? — Girardčan.

"Zanimive vesti" itd.

Pri "Ameriški Domovini" se razumejo na zavijanja in potvarjanja, ampak le za čita-
 telje, ki ne razumejo potvar-
 janja od resnice. V izdaji z dne 10. sept. je na 1. strani v prvi koloni pod naslovom "Za-
 nimive vesti iz življenja naših ljudi po ameriških naselbinah" tudi nekaj poročila o prošli se-

vanja, neglede na kako čim-
 bolj impozantna! Sodrugl, ne
 neguje mrtvila, ako niste za
 smrt!

Zabava kluba brezpo- selnih v dvorani SNPJ

Chicago, Ill. — V soboto 29. sept. priredi slovenski klub brezposelnih v spodnji dvorani SNPJ domačo zabavo, na kateri bo igral Benčanov orkester z north side. Rojaki so vabljeni, da se jezuudelež v obilnem številu.

Iz So. Chicaga

Klub št. 224 JSZ, ki delu-
 je na Pullmanu in v So. Chi-
 cagu, je oznanjal, da bo imel svoj piknik v nedeljo 26. av-
 gusta. Prostor za izlet je klub dobil v east side forest pre-
 serve na 114 in Avenue D. To-
 da med tem je vprašala za ves "preserve" ali park hrvatska cerkev in uradnikom, ki odlo-
 čujejo o dovoljenjih, je zagot-
 oviš, da pričakuje najmanj 6,000 ljudi. Z župniki so de-
 mokratki zelo prijazni in tako smo morali mi svoj piknik pre-
 ložiti na nedeljo 9. sept.

Zupnika je imela svojo veliko prireditve, in kakor pripo-
 vedujejo, so farani in napol-
 farani ter drugi udeleženci pojedli ob tej priliki 75 jan-
 cev in popili nad sto sodčkov piva, poleg druge jedače in pijače. Hrvatski "Radnik" ima torej še veliko polja, ako hoče hrvatsko radniško masno ak-
 cijo pridobiti zase, kajti zdaj jo ima še cerkev pod koman-
 do. Še celo v Hrvatskem domu je deležna privilegija, kakršnih napredna društva nimajo, dasi so slednja podpirala dom, dočim ga je cerkev boj-
 kotirala. To je pač "buržva-
 zna politika", ki vrača usluge z uslugami — na stroške de-
 lavcev!

Piknik kluba št. 224 se je torej vršil v nedeljo 9. sept. Ni nas bilo mnogo, ampak smo se dobro zabavali. Od drugih klubov JSZ v Chicagu so prišli samo Frank in Ange-
 la Zaitz ter Chas. Pogorelec, ki je razpečeval New Leader, Angela Zaitz pa je skušala dobiti podpisov na socialistične nominacijske peticije, toda kar je bilo udeležencev, so jih večinoma že prej podpisali. Iz Chicaga smo pričakovali večje udeležbe, namesto samo tri (ki sem jih prej omenil).

Nas klub ima precejšnje — ali bolj resnično — zelo velike težkoče. Socialistične agi-
 tacije med našimi delavci v So. Chicagu ni bilo nikoli bog-
 ve kaj, v sosednem Pullmanu pa le malo več. Nadejali smo se, da bo napredek kluba hitrejši, od kar je svoje delova-
 nje razširil pred nekako le-
 totno dni iz Pullmana tudi na So. Chicagu. Na skupnem se-
 stanku sta bila takrat tudi Ch. Pogorelec in Frank Zaitz. Do-
 menili smo se, da bomo začeli in storili, kolikor bo v naši moči, klubov sedež pa smo, kar se sei tiče premestili v So. Chicagu, kjer je mnogo več Slovencev in drugih Jugoslo-
 vancev, kakor na Pullmanu.

V agitaciji uvidevamo, da manjka inteligentnih delavcev, brez teh pa je močan resnično aktiven klub nemogoč. Seda-
 nji klubovi člani vztrajajo, da bodo z delom nadaljevali, kajti v oigled te krize se bo ne-
 dvomno vsaj nekaj delavcev izpametovalo in nam pomaga-
 lo v aktivnostih. Obljubil je pridružiti se temu klubu tudi s. Jacob Tisol, ki je zdaj član angleškega socialističnega kluba. On je med rojaki zelo znan in bo nedvomno v stanju marsikaj storiti v prid pojač-
 nja našega kluba, da se iz nje-
 ga razvije prava, inteligentna socialistična trdnjava.

Na zboru v Clevelandu je zastopal tukajšnji klub s. John Jereb, ki pravi, da so se mu razprave zelo dopadle in da se je vsakdo, ki jim je sledil, lahko iz njih veliko naučil. Delavske razmere v žele-
 zarski industriji in v tukajš-
 nji jeklarnah so od muh in ni vredno, da bi na dolgo pi-
 sal o njih. — Poročevalec.

Ali ste naročnino na Prole-
 tarca že poravnali?

NAŠI KLUBI V CLEVELANDU

F. Z.
II.

Klub št. 27 je dosegel v vplivu in aktivno-
 stih najvišjo točko med vojno in par let po vojni. Agitacija za JRZ, ki je bila v Clevel-
 landu ogromna, je imela v tem klubu naj-
 jačjo zaslombo.

Po razkolu v socialistični stranki, ki je bil v Clevelandu posebno občuten, in nato še vsled špekulacijske manije, je bila uspešna socialistična agitacija čezdalje bolj otežo-
 čena. L. 1924 ko se je v Clevelandu vršil V. redni zbor JSZ, je bilo v klubu št. 27 veliko razočaranja in resigniranosti, a člani so ven-
 dar vztrajali, da ni zdrsnil navzdol.

V letih, ko je bil na vrhuncu, v času, ko je že izgledalo, da si pridobi odločujoč vpliv in celo možnost zmage pri volitvah za koncil-
 mana, je nastal našemu gibanju kvaren pre-
 obrat. Iz kluba št. 27 so začeli izostajati najprvo nekateri trgovci in profesionalci. Vsled naraščajoče "prosperitete" je rasel v naselbini tudi narodni — kar je pomenilo protisocialistični duh. V tem položaju se je razvilo za klub nevzdržno stanje v odnoša-
 jih z njegovim pevskim zborom "Zarja". Namesto socialistične iskrenosti so se vsesa-
 le v pokret intrige, s posledico znanega raz-
 kola, tožb in bojev v listih. Nastal sta dve "Zarji". V klubu, v društvi in v splošni jav-
 nosti so deževali očitki; zvesti člani kluba št. 27 so se morali zelo truditi, da so svoji orga-
 nizaciji ohranili zaupanje in ugled.

Pred to krizo so bili pač "dobri časi", ki so preslepili marsikoga — češ, v Ameriki ni polja za socializem! Lote, delnice, itd., so hipnotizirale milijone ljudi. Ta val je pre-
 motil tudi nekatere rojake v Clevelandu, ki so mislili izpodriniti Pirčevo demokratsko s svojo Hooverovo republikansko stranko. Obe sta eno. Ne ena ne druga ne služi ljudstvu. Nekaterim v Clevelandu je te politične in načelne zmote danes žal, ampak storjenega kvara ne zbrise nobeno kesanje.

Edino, kar napredni slovenski delavski sloj v Clevelandu lahko stori, je, da potegne črto preko neljubih spominov in se zopet zedini. Toda tako zedinjenje bi imelo vrednost edino v slučaju, ako se združeni krogi otre-
 sejo oportunistične, slépilne "lokalne" poli-
 tike in zgrade svojo socialistično, poleg tega pa se osredotočijo v kulturnem in politično vzgojnem ter agitacijskem delu na določno delavskem stališču.

Razkol, ki je nastal v delavskem pevskem zboru "Zarja" radi neumne tekme med lokalnimi "politišni", ni niti najmanj škodo-
 val Pirčevi politični "mašini", bil pa je kva-
 ren klubu št. 27, naši glasbi, delavski kulturi in ugledu delavskega gibanja v naselbini. Vrhutega je povzročil članom kluba št. 27 mnogo truda, zamude časa, stroškov in upra-
 vičenega ogorčenja.

Danes sta vsled velike nepremišljenosti "nekaterih dalekovidnih političnih stra-
 tegov" v Clevelandu namesto ene dve "Zar-
 ji" — druga drugi v škodo. Četudi prvotni pevski zbor ni propadel, in čeprav se samo-
 stojna Zarja poraša z izbornimi solisti in ansamblom, je resnica vendarle ta, da tako kulturno razkolništvo ni koristilo naselbini, načelni delavski strani pa je bil s tem zadan težak udarec. Ni ga bilo treba. In če bi bili merodajni krogi bolj preudarni, ga ne bi povzročili. Ostali bi delavni v klubu, čigar smot-
 er je koristiti delavskemu razredu in gojiti delavsko prosveto ter kulturo v mejah svo-
 jega naroda.

V tej veliki krizi, ko preti delavcem ne-
 varnost od vsepovsod, poleg brezposelnosti, ki jih davi in tlačí, bi bil že čas, da nekdanji prijatelji kluba št. 27 postanejo zopet de-
 lavni, prepričani socialisti. Pojačan na ta na-
 čin bo klub lahko veliko storil. Oslabljen in oviran ne bo zmogel vseh svojih nalog, pa če so njegovi člani še tako delavni, navdu-
 šeni in prepričani v pravilnost svojega po-
 slanstva.

Klub št. 27 je bil obdolžen že marsičesa; na primer, da se hoče polastiti slovenskih domov v metropoli; da igra vlogo agenta "čikaških ajzenponarskih socialistov". In bil je obdolžen celo odgovornosti navala na In-
 ternational Saving and Loan (slovensko hra-
 nilnico in posojilnico). Čul sem ugodnega, odgovornega clevelandskega veljaka, ki je dejal, da so člani kluba št. 27 dvignili samo iz te posojilnice v enem tednu sto tisoč do-
 larjev!

Srečen klub, in srečni člani, ako bi bilo to res! Pa je bila le jeza, naslovljena na tiste, ki niso krivi krize, ne polomov bank, in ne koruptne ameriške politike!

(Dalje prihodnjici).

Pozabljeni in povprečni človek

Republikanski listi se norčujejo, da je predsednik Roosevelt poslednje čase pozabil omenjati svojega "pozabljenega človeka". Zdaj govori le še o "povprečnem človeku".

Krivica socializmu

Tisti, ki trdijo, da je to, kar počne Roose-
 velt, pot v socializem, delajo socializmu naj-
 večjo krivico.

RIM

Poslovenil ETBIN KRISTAN

(Nadaljevanje.)

In zdaj sta videla Pierre in Viktorina, ki sta še vedno ležala na kolenih, zvišeno dejanje. Bilo je tako izredno, tako veličastno, da sta ostala prikovana na tleh kakor ob nadzemeljskem dogodku, katerega nimajo biti ljudje več deležni. Benedeta sama je govorila in ravnala kakor bitje, ki stoji, oproščeno vseh konvencionalnih in socialnih vezi, že izven življenja, ter vidi in posluša bitja in stvari le še iz neizmerne daljave, iz neznane globočine, v kateri ima izginiti.

"O, moj Dario, ločiti so naju hoteli. Da, le da se ti ne bi mogla nikdar vdati, le da ne bi mogla biti nikdar srečna roko v roki, so sklenili tvojo smrt, dobro vedoči, da vzame tvoje življenje tudi moje s seboj. ... Tisti mož te je umoril — da, on je tvoj morilec, tudi če je kdo drugi to storil. On je prvi vzrok, on me je ukradel tebi, ko sem imela postati tvoja, on je razdril najino življenje, on je raztrosil okrog naju in vdihnil nama strup, ki naju umori. ... Oh, kako ga sovražim! Zmela bi ga s svojim sovraštvom, preden odidem v tvojih rokah odtod!"

Njen glas se ni dvigal, govorila je te stranske besede globoko šepetajoče, enostavno, brez strasti. Pradovo ime se ni niti izreklo, in komaj da se je ozrla na Pierro, ki je bil odreden, in je ukazujočega obraza dodala:

"Videli boste njegovega očeta. Povejte mu, da sem preklela njegovega sina. Blagi junak me je zelo ljubil, jaz ga še ljubim, in te besede, ki mu jih sporočite, mu morajo razparati srce. Toda jaz hočem, da jih zve; zaradi resnice in pravice mora vedeti to."

Ko je Dario opazil, da ga ne gleda več, da niso njene jasne oči več uprte vanj, je blazen od strahu, še enkrat zaihtel v zadnjem boju, zopet iztegnil roke k njej.

"Benedeta, Benedeta!"

"Pridem, pridem, moj Dario... Tukaj sem!"

Še bliže je stopila, in stoječa poleg postelje se ga je skoraj dotikala.

"Oh, prisegla sem madoni, da se ne vdam nobenemu možu, niti tebi ne, dokler ne dovoli Bog z blagoslovom svojega duhovnika. Za višje, božansko dostojanstvo sem smatrala ostati neomadeževana, deviška kakor madona, ne spoznavajoča nesnažnost in nizkost mesa. Izbrano, redko darilo ljubezni, darilo neprecenljive vrednosti sem hotela prinesiti od svojega srca izvoljenemu ljubemu, da bi bil za večne čase edini gospodar moje duše in mojega telesa. ... Z zobmi in nohtovi, kakor se človek brani volka, sem branila to devišvo, na katero sem bila tako ponosna, proti onemu drugemu — s solzami sem je branila proti tebi, da bi ne onesnažil zaklada v skrunčeni groznici, pred sveto uro dovoljene slasti. ... In če bi vedel, kako strašno sem se bojevala sama s seboj, da bi se ne podala! Blazno hrepenenje me je gonilo, da bi bila zaklicala: Vzemite me, imej me, odnesi me! Kajti vsega sem te hotela imeti, popolnoma sem se ti vdala — brez pridržka, kot žena, poznavajoča, sprejemajoča in zahtevajoča ljubezen, ki napravi iz ženske sproggo in mater. ... Oh, kakšne bolečine sem trpela, da sem ostala zvesta prisegi, ki sem jo storila madoni, kadar je šumela stara kri po meni kakor vihar! In zdaj taka nesreča!"

Še bliže je stopila, njen glas pa je postal še prirčnejši.

"Ali se spomniš tistega večera, ko si se vrnil domov s prebodeno ramo?... Imela sem te za mrtvega in sem kričala od blaznosti, misleča, da odhajaš, da te izgubim, ne da bi spoznala srečo. Psovala sem madono, obžalovala sem tisti trenutek, da nisem s tabo zapravila blaženosti, da bi bila umrla s teboj, združena v takem trdnem objemu, da bi naju bili morali skupaj pokopati. ... In da ni to strašno svarilo nič koristilo! Bila sem slepa, bila sem neumna, da nisem razumela nauka. Zdaj je prišlo zopet nadte — ugrabilo te je moj ljubezni, in ti odhajaš, ne da bi se ti bila naposled vdala, dokler je bil še čas — oh, bedna ponosna žena, abotna sanjarka!"

Kar je zdaj besnelo v njenem pridušenem glasu, je bil srd praktične, razumne ženske, kakršna je bila vedno. Je li madona, ki je tako materska, zahtevala nesrečo ljubečih? Kako naj bi jo bilo ujezilo ali razžalo-stilo, če bi ju bila videla tako srečna, tako strastna, roka v roki? Ne, ne, angelci se ne jokajo če se ljubi dvoje ljubečih na zemlji, bodisi brez duhovnika; nasprotno, smehljajo se in od radosti pojo. Strašna prevara je, da se ne bi smelo izkusiti veselje, da se ne

bi smelo ljubiti na zemlji, če gori živa kri v žilah.

"Benedeta, Benedeta!" je ponavljal umirajoči, otroče se zgrajajoč, da mora tako sam tja v večno črno noč.

"Tukaj sem, tukaj sem, Dario—pridem!" Potem, ko se ji je zazdelo, da je Viktorina, ki v resnici ni niti genila, napravila kretanje, kakor da hoče vstati in preprečiti njene namene je dodala:

"Pusti, Pusti, Viktorina! Nič na svetu me ne more poslej ovirati, zakaj to, kar je, je močnejše od vsega, močnejše od smrti. Prej, ko sem klečala, me je nekaj dvignilo, me poglajlo naprej. Vem, kam grem. ... Nisem li prisegla tisti večer, ko je bil zaboden? Nisem li se zarotila, da bom samo njegova, bodisi v zemlji, če mora biti? Dajte, da ga poljubim — naj me vzame s sabo! Mrtva bova, pa vendar poročena, za večnost poročena!"

Vrnila se je k umirajočemu in se ga zdaj doteknila.

"Moj Dario, tukaj sem, tukaj sem!"

In zdaj se je zgodilo nekaj nezasiščenega. V rastoči eksaltaciji, razvneto od silnega plamena ljubezni se je začela brez naglice slačiti. Z navnim pogumom, z nebeškim pokojem, kakor da je sama, je odložila vse do zadnje tančice. Kakor velika lilija je stala v svoji čisti nagoti, v svojem brezbriznem, za noben pogled se menečem kraljevskem dostojanstvu, da je mračna soba zažarela in zadisala od lepote njenega telesa. Bil je čudež krasote, živo uresničenje najlepših marmornatih podob. Vrat kraljice, prsi boginje boja, od ramen do pete ponosna gibčna črta, svete obline udov in bokov. In bila je tako bela, da ni noben marmorni kip, noben golob, sam sneg ni bolj bel.

"Moj Dario, tukaj sem, tukaj sem!"

Pierro in Viktorini je bilo, kakor da gledata prikazen, kakor da je veličastno vzplamtela sveta vizija in ju potlačila na kolena. Viktorina se ni niti zgenila, da bi ustavila njeno prečudno vedenje; premagalo jo je tisto z grozo prepojeno spoštovanjem, ki ga človek občuti v pričo ljubezenske ali verske blaznosti. Pierro, vsemu odrevenelemu, pa je bilo, kakor da je zavelo mimo njega nekaj tako velikega, da ni bil sposoben ničesar drugega kakor grozopolnega občudovanja. Ta snežna, kakor lilija bela nagota, ta čista, plemenita devica, katere telo je žarelo v lastni svetlobi, v sijaju v njem goreče mogočne ljubezni, mu ni dihala nič nečistega. Kakor resnična, zvesta, od genija ožarjena umetnina, ga tudi ona ni žalila.

"Moj Dario, tukaj sem, tukaj sem!"

In ko je legla, je Benedeta vzela umirajočega Darija v naročje. Njegove roke so imele le še toliko moči, da so se sklenile okrog nje. To je pravzaprav hotela kljub svojemu navidezemu miru, kljub vztrajnosti svoje čistosti, pod katero je razsajal plamteči vihar požara. Enomer, tudi ob mirnih urah, jo je trpinčila ta sila. Zdaj, ko je strašna usoda poslegla po ljubem, da ji ga vzame, se ni več hotela vdati prevari; ni ga hotela izgubiti, ne da bi se mu izročila vsa, ko je bila tako abotna, da se mu je odrekala takrat, ko sta še oba žarela od smehljajoče nežnosti in sile.

"Moj Dario, tukaj sem, tukaj sem!" Objela ga je s svojimi udi, z vso svojo dušo. Ta trenutek je Pierre opazil na steni nad vzglavjem postelje grb rodu Boccanera. Da, to je bil krilati zmaj, pihajoč v plamen, to je bilo divje, ognjevito geslo "Bocca nera, alma rossa" — črna usta, rdeča duša, — od tuljenja zatemnela usta, v duši pa plamteči žar vere in ljubezni. Ves strastni, vroči rod s svojimi tragičnimi legendami je zopet vstal da požene svojo zadnjo krasno hčer v to strašno in hudo zaroko v smrti. Ali pogled na izvezeni grb je zbudil v njem še drug spomin — spomin na sliko Cassije Boccanere, ljubimke, sodnice, ki se je bila s svojim bratom Ercolom in s truplom svojega ljubega Flavia Corradinija, vrgla v Tiberio. Ni li bil to enak obupen objem, ki je hotel premagati smrt, enaka divjost, ki se je vrgla s truplom ljubljene, izvoljenega, edinega v brezdnosti? Obe — ta, ki se oživljala zopet tu gori na sliki, in ta, ki umira tu doli s svojim ljubim — sta si podobni z enakimi koprnečimi usti in z enakimi velikimi sanjavimi očmi v enakih okroglih, razumnih in trmastih obrazih kakor duje sester. Bilo je, kakor da je druga le duh prve, ki se je vrnil.

"Moj Dario, tukaj sem, tukaj sem!"

(Dalje prihodnjije.)

Neosnovane kritike

Delavci, ki mislijo, da vrše z zabavljanjem socialnim, unijam in delavskim listom koristno delo, so slični "papežu" Volivi v Zion Cityju, ki prekolne vsakega, ki uči ali trdi, da je zemlja okrogla.

Delavski časopis je delavčev najiskrenejši prijatelj in branitelj njegovih koristi.

KATARINA BREŠKOVSKAJA PREMINULA

V zgodovini ruskih revolucij ne bo ime Katarine Breškovskaje nikdar pozabljeno. Že dolgo let je bila svetu znana pod imenom "babica ruske revolucije". Dne 12. septembra t. l. je umrla v starosti 90 let blizu Prage na Češkem.

Katarina Breškovskaja je postala revolucionarka, ko ji je bilo 26 let. Izšla je iz plemenitke rodbine. Zavržla je titel grofice in se pridružila socialističnemu gibanju, kateremu je bila zvesta do konca. Z boljševiki ni soglašala, ker je pripadala demokratičnemu krilu ruskega socialističnega gibanja. Bila je članica stranke socialnih revolucionarjev. V prebivalstvu v Sibiriji in v ječah je prebila 26 let svojega življenja. Prvič je bila aretirana leta 1874. Bila je v zaporu dve leti. Ko so jo izpustili, je obnovila svoje revolucionarno delovanje. Aretirali so jo znova. L. 1878 so jo poslali v Sibirijo, kjer je bila obsojena na trdo delo v rudnikih. L. 1896, po osemnajst letih izgnanstva, se je vrnila v Rusijo. Ko je obiskala svoje aristokratske sorodnike, jo je presenetilo, ker so ji pokazali hrbet. Spoznala je, da jo je familija zavrgla in celo sina so ji odtujili toliko, da je ni hotel poznati. To jo je bolelo do konca. Dasi izmučena, je ostala na delavski fronti v borbi proti carizmu in postala valed svoje energičnosti in žrtvovanja vsega, kar je imela, znana vsemu svetu in inspiracija zavrednemu delavstvu vespovsed.

Ker ni odnehal, je carjeva vlada odredila, da se jo mora spraviti s poti. Za to nakano je Katarina izvedela in odšla tajno iz Rusije. Nastanila se je nekaj časa v Švici, L. 1904 pa je prišla v Zed. države. Ko so se L. 1905 začeli v Rusiji zbirati oblaki revolucije, se je nemudoma vrnila in sodelovala v nji, ravno tako v poznejših uporih in posebno L. 1907. Tega leta je bila spet aretirana in obsojena v trajno prebivalstvo. L. 1910, v 66. letu starosti, je bila za svoje prepričanje in aktivnosti zopet poslana v Sibirijo, iz katere se je vrnila šele ko je prva ruska revolucija L. 1917 strmoglavila carja. V Petrogradu, Moskvi in v drugih ruskih mestih jo je ljudstvo triumfalno sprejelo. Ko so se polastili vlade boljševiki, se ni mogla sprijazniti z njihovi načini vlade in je zapustila Rusijo. Radi visoke starosti ni mogla biti več aktivna. Zed. države je obiskala poslednjo L. 1919. Zavetje in počitek je končno dobila v demokratični Češki, kjer je tudi umrla.

V revolucionarno gibanje je šla, ker jo je bolelo trpljenje kmotov. Zavzela se je, da bo storila vse v svoji moči, da se jih reši krivice. To njeno nagnenje do mušikov pojasni, čemu se je v svojih aktivnostih pridružila stranki socialnih revolucionarjev, katere je opirala svoj program in agitacijo skoro izključno na agrikulturne delavce.

Malo je moških in žensk, ki bi storili in žrtvovali v borbi za pravico in osvoboditev zatiranih in izkoriščanih toliko, kakor Katarina Breškovskaja, "babuška ruske revolucije". In čimbolj bo zatoneval stari red, toliko večje bo ime te revolucionarke v zgodovini socialnih uporov.

Prihodnja predstava našega kluba bo drama 'Rdeče rože'

Dramski odsek kluba št. 1 JSZ v Chicagu vprizori v nedeljo 21. oktobra popoldne v dvorani ČSPS znano socialno dramo "Rdeče rože", ki je doživela na starokrajških odrih triumfalni uspeh. Igra "Rdeče rože" je kakor nalašč za sedanjost razburkano dobo. Nedvomno bo tudi na našo avdienco napravila globok vtis.

Spisal jo je Jože Moškrlec. Dejanja prikazujejo razredni boj, omahljivce, judeže in neznačajneže v delavskem razredu, boje za obstanek v družinah, pohotnost in sadizem bossov, dekleta, ki postane žrtve krvose, in nado v bodočnost dekleta ter fanta, ki si šele pripravljata svoje ognjišče.

Vstopnice v predprodaji so po 40c, torej nikol več kot so ponavadi vstopnice društev na njih plesne zabave ob večerih. Tu pa boste imeli za to nizko vstopnino popolne bogat program in zvečer plesno zabavo. Popoldne in zvečer bo igral J. Kochevarjev orkester.

To je prva prireditve kluba št. 1 v jesenski sezoni. Nadejam se, da bodo člani in članice sodelovali pri razpečevanju vstopnic kot običajno. Uspeh je potem zagotovljen; režiser L. Beniger, igralci in igralke ter drugi, ki bodo sodelovali v sporedu in drugače, bodo isto tako storili vse v svoji moči za čimboljši izid prireditve.

Še nekaj. Ob tej priliki bo prvič nastopil tudi klubov mladinski odsek. Podrobnosti sporočimo pozneje. — P. O.

Naša kultura

Collinwood, O. — Poletna vročina je pojenjala. Hladni jesenski dnevi so pred duri in čas je, da se pripravimo na naše prireditve. Dramsko društvo "Verovšek" je agilno za našo dramo. Svojo sezono otvori drugo nedeljo v oktobru, t. j. 14. oktobra. V ta namen poda gala-igro "Rdeče rože", drama iz moderne sužnosti delavca. Delo je povsem novo in zanimivo, originalni opis iz življenja delavca in delavke moderne sužnosti dvajsetega stoletja. Ne pozabite priti na to predstavo in rezervirajte si že sedaj drugo nedeljo v oktobru za "Verovška". To bo otvoritvena predstava; predvajana bo popoldne, pričetek ob 2:30, zvečer pa bo ples v zgornji dvorani SND.

Tudi na naše slovenske šole SDD se moramo spomniti. Bliža se čas, ko se ima ponovno prirediti s poukom naše mladine v govorici in pisavi. Šola slov. del. doma na Waterloo rd. se otvori s prvim tednom v oktobru. Opozarja se starše, ki želijo, da njih otroci pokažejo našo šolo, da se jih vpiše pri domovem tajniku V. Coffu v uradu SDD. Vpisovalo se bo L. 2. in 3. oktobra od 6. do 9. zvečer. Šolski odbor je na delu, da se zanimanje med našimi učenci poživlji in v ta namen se bo tudi delno izboljšal sistem pri podučevanju.

Direktorij Slov. del. doma in odbor šole sta pripravljena, da se šola obdrži in poživlji. Da pa bo cilj in namen dosežen, je v veliki meri ležeče na vas, slovenska mati in oče. Dajte vašemu sinu in hčeri razumeti, da ste veseli, ako se zanimajo za naučenje vaše govorice. Pošljite jih v šolo. Vam ne o-

trokom ne bo nikdar žal. Kdor več zna, ta več velja.

Šolski odbor ima tudi v načrtu, da se prične v šoli SDD podučevati poleg slovenske govorice in pisave tudi v petju in po možnosti godbi. Ako se bo priglasilo zadosti otrok, se bo v najkrajšem času organiziral tudi mladinski pevski zbor šole SDD. Da ima Collinwood za to, zadosti talentov, malčkov, ki imajo pevski posluh, to vemo, da se pa to oživi, je treba pomoči od vas slovenske matere in očetje.

Z vašim sodelovanjem bomo uspeli, ker možnosti za uspeh imamo. — Vincent Coff.

"Vesela novica" — ali Proletarec bo prenehal. Druge zanimivosti

Johnstown, Pa. — Piknik kluba št. 5 dne 9. septembra se ni vršil na kraju, ki smo ga oglašali. Prostor v Highland parku je bil — kakor smo izvedeli dan pred prireditvijo, pomotoma (?) oddan dvema strankama za isti datum. Ker pa je bilo glasom tega pojasnila dovoljenje za piknik svoj izdati sploh odložiti, kar bi povzročilo še več sitnosti.

To naj bo v pojasnilo onim, ki so nas iskali najprvo na prvotno oglašano prostoru in imeli s tem nekoliko več pota. Krivda ni naša in te, ki so imeli neprilike, prosimo, da oprostite.

Dan je bil lep in udeležba proti-večer precej — dobra; ako upoštevamo slabe delavske razmere, nad uspehom ne smemo "kikati".

Klubov tajnik Frank Podboy je v kratkem nagovoru vabil na pristop vse napredno misleče delavce, nato pa nam je pevsko društvo "Bled" zapelo nekaj lepih pesmi.

V agitacijske namene je bilo razdanih precej izvodov New Leadra, plesalca pa je stregel s svojimi zvoki Korelzev orkester. Obljubljeno je bilo, da pride iz Pittsburgha na piknik angleški govornik, pa ga iz nepojasnjene vzroka ni bilo.

V imenu kluba št. 5 izrekam zahvalo pevskemu zboru Bled, udeležencem in vsem, ki so na kakršenkoli način pomagali, da je klubova blagajna pridobila par dolarjev. Porabljeni bodo v prid delavskih koristi.

Labor Day je tukajšnje delavstvo proslavilo z veliko parado, ki je bila za Johnstown nekaj novega. V pohodu so bili delavci zastopani po strokah, kot zidarji, tesarji, plekarji itd., največ pa je bilo premogarjev, tovarniških delavcev pa najmanj dasi so tukaj v veliki večini. Čeprav jim točka 7a v Niri dovoljuje, da se smeje organizirati v uniji kakršno si izberejo, si okrog 90 odstotkov teh trpinov vsled bojznosti pred bossi ne upa pokazati, kam žele spadati. Nekaj je celo toliko zakrknjenih, da očitno agitirajo za komunistično unijo. Vzlic tej žalostni resnici se med delavci le prevečkrat sliši opazka, da unije niso bolj uspešne zato, ker imajo slabo in prekonservativno vodstvo, zraven pa še korrumpirano itd.

Popoldne omenjenega dne se je delavstvo ločilo v dve prireditve. Člani UMW so šli na svoj piknik v Faith's Grove, člani ostalih unij AFL pa v Ideal park. Na obeh so imeli govornike. Na prvoimenovanem je bil najboljši Philip Murray, podpredsednik UMW. Govoril je tudi James Mark, predsednik distrikta št. 2, in H. G. Andrews, urednik tukajšnjega dnevnika "Democrat". Škoda le, da je govornike poslušala komaj četrtina udeležencev.

Kritike zoper vodstvo unije se ne manjka tudi med tukajšnjimi premogarki. Zato skrbje arogantne družbe s svoji-

mi plačanimi in neplačanimi združbarji, ki sejejo nauk, da UMW premogarjem nič ne pomaga, kajti koristi od nje imajo samo leaderji. Da zadenejo še bolj, omenijo, da je ta in ta unija boljša. James Mark je v svojem govoru te "čizlerje" omenil in urgiral navzot, da naj jih ob priliki vprašajo, kje so bili s svojimi "boljšimi unijami" takrat, ko tukaj UMW še ni bilo? Tukajšnja velika Bethlehem korporacija je namreč unijo UMW priznala šele v začetku aprila 1934, ni pa priznala princip zaprte delavnice, zato premogarki še niso vsi v uniji. V kredit pa jim je treba priznati, da "sla kerjev" in "čizlerjev" med njimi ni veliko.

Sedaj pa še nekaj za kratke čas. Tu se je par dni po clevelandski konvenciji JSZ raznesla vest, da je Proletarec v skrajno slaben stanju in bo vsak čas prenehal. Tisti tukajšnji člani JSZ, ki so bili na omenjeni konvenciji, niso o tej "dobri novici" vedeli ničesar. Čudili smo se, od kod in kako je nastala. Izvedel sem, da je dobila svoj izvor na X. rednem zboru. Zgodilo pa se je to takole.

Na zbor je prišel rojak iz Euclida, O., v namenu, da bi govoril s svojo sorodnico, ki je bila članica zbora. Prišel je v dvorano ravno ko je urednik Proletarca poročal o boju za obstanek lista pred 15. leti, ko mu je visok dolg v tiskarni ogrožal izhajanje. Rokaj iz Euclida, ki je velik cerkevnijak, pa je to poročilo razumel tako, kakor da se nanaša na današnje razmere pri listu, in ves vznihel nad tolikšno srečo je hitel razglašati med nepoučene veselo vest. ... V istih dneh je bil v Clevelandu na obisku rojak iz Johnstowna, ki tudi goji hudo željo, kajti socialisti in Proletarec so mu v veliko napotje. Čul je v cerkvenih krogih omenjeno "novico" in jo prinesel še gor-ko v Johnstown. Ni pa mi znano, koliko časa jih je omamljala, ali če so se pripravljali na sedmino, niti ne, koliko pijače je zdrknlo po grlih vsled te dozdevne sreče. Morda vedo o tem kaj več v Euclidu.

Četudi živimo v izredno težkih časih, ki tepejo delavce in njihove liste, vendar si upam prerokovati, da se ta, za nekatere tako vroča želja, še dolgo ne bo izpolnila.

John Langerholc.

Slavnost 30-letnice S. N. P. J. v Oglesby

Oglesby, Ill. — Društvo št. 95 SNP bo imelo v nedeljo 23. sept. slavnost 30-letnice svoje jednote. Občinstvo tu, v La Sallu in okolici je vabljeno, da se je udeleži v obilnem številu.

Za govornika je povabljen Frank Zaitz. Društvo bo skrbelo, da bodo prisotni deležni poleg sporeda tudi dobre zabave in postrežbe.

Poročevalec.

PRISTOJAJTE K
SLOVENSKI NARODNI
PODPORNI JEDNOTI

NAROČITE SI DNEVNIK
"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00

Ustanovljajte nova društva.
Deset članov (ic) je treba za
novo društvo. Naslov za list i-
za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

FENCL'S
RESTAVRACIJA IN
KAVARNA

2609 So. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.

Tel. Crawford 138J

Fristna in okasna domača jedila
Cene zmerne. Postrežba točna.

AKO ste prejeli Proletarca, ne da bi si ga sami naročili, je vam bil poslan, ali pa izročen po naročilu nekoga, ki želi, da ga prečitata in ako vam ugaja, da si ga naročite. Prečitajte to številko Proletarca pazno, in uvideli boste, da vam vaš prijatelj nudi list, ki je res vreden, da postanete njegov naročnik.

KONVENČNI UTRINKI

II.

"Večni popotnik" Anton Jankovich je imel v času zboru JSZ tri dni počitka. Običajno on potuje do drugih. Zjaj so pa drugi prišli k njemu.

Konvenčija od konvencije se razlikuje. Tako so sklepali nekateri delegati SDZ v Girardu, ko so primerjali naš zbor in pa konvencijo omenjene organizacije.

Nace Zlemberger ni bil edini član X. rednega zbora, ki je bil delegat tudi na ustanovnem kongresu JSZ, kakor je bilo pod tem naslovom poročano v prošli številki. Pripravljene konference za sklicanje lali ustanovnega zbora se je 25.-26. dec. 1909 udeležil med drugimi Ivan Molek, in udeležil se je tudi ustanovnega kongresa 3.-4. julija 1910, ki se je vršil v Narodni dvorani v Chicagu. Vrhutega je bil I. Molek član sklicateljskega odbora. Dalje je bil član I. zbora Frank Podboy. Na tem zboru so bili torej trije ustanovni člani JSZ.

Prvi dan zbora je med clelandskimi sodrugi zelo delalo po pesimizmu. "Ali bo, ali ne bo —", se mi zdi, so se vpraševali. Ko so videli, da se ljudje prišli, in da so ti ljudje tudi dobri, agilni sodrugi, so se jim obrazi spremenili na smeh — in ta smeh jih je spremenil v optimiste — če ne vse, vsaj nekatere.

Ivan Molek je konstatiral v svojem referatu, da smo vzgojili našo mladino za socializem le v majhnem odstotku. Naglasil je ponovno staro prislovico, da vsak osel ima lahko otroke, toda vsak oče in vsaka mati se ni učitelj in učiteljica. To je potrdilo s sledečo ugotovitvijo: "Doživeli smo celo presenečenje, da so naši največji voditelji, ki so bili glavna gonilna sila pri ustanovitvi Jugoslovanske socialistične zveze, pustili za seboj ne samo sinove nesocialiste, temveč tudi take, ki so danes največji nasprotniki socialističnega gibanja."

Raznoterosti o zboru in drugem

Bridgeport, O. — Na prošlem zboru JSZ v Clevelandu smo sprejeli veliko predlogov in korist pokreta v splošnem. Udeležilo se ga je 89 članov. Ako vsak član opravi le nekaj dela, ki je zasnovano v načrtih, bo JSZ in Prosvetna matiča napredovala toliko, da bo prihodnji zbor še enkrat večji kakor je bil letošnj.

Najvažnejši izmed vseh sta za nas vprašanje agitacije med mladino in pa delo za razširjenje Proletarca.

Tu bomo v kratkem skušali ustanoviti mladinski odtok. Naselbina je sicer majhna, ampak prizadevali se bomo. Tajnik ohijske soc. stranke je obljubil, da pride sem mladinski organizator in upamo, da bo z njegovim sodelovanjem akcija uspeša.

Človek, ki poseja zore in kongrese, kakor je na pr. kontinentalni kongres, je vznihel ob navdušenju in se divi stvarnim razpravam, nadejajoč se, da se delavsko gibanje naglo ma širi. Ampak ko stopiš v velikih mestih iz dvorane, vidiš, da večina, ki jo srečuješ na ulicah, niti ne ve, da se je tak in tak zbor ali kongres vršil v njihovem mestu. Delo, ki nas čaka, je torej ogromno. Razmere so tako slabe, da nas bi že te morale pognati v socialistično stranko, kar pa se ne zgodi, zato je naša dolžnost agitirati in agitirati, kajti časa je dovolj.

Frank Alesh je argumentiral, da naloga staršev, privajati otroke v socialistično mišljenje, ni lahka, dočim je John Rak trdil, da je najlažja, in da se mora za svoje socialistično prepričanje zahvaliti svoji materi, ki ga je vzgajala v njemu. Max Winter, ki je bil dolgo let direktor socialističnega mladinskega gibanja v Avstriji, pravi, da so starši najuspešnejši učitelji socializma med svojimi otroci, toda le, če so socialisti po prepričanju in znanju, ne samo zato, ker jih je pridobil v organizacijo kdo drugi, ali zato, ker slučajno pripadajo socialistični uniji ali socialističnemu političnemu klubu. Prepričan socialist je idealist, medtem ko se mnogi drugi takozvani socialisti prepoje le z gesli in frazami in izražajo svoj socializem z zabavljanjem, ki je zoprn vsem, posebno še otrokom v družini.

Anton Kristan pa je na nekem shodu v Ameriki dejal: "Najboljši učitelji socializma so tisti sodrugi, ki so sposobni uveljaviti socialistično prepričanje med svojimi otroci."

Konvenčija "se je dala tudi slikati", kakor je pojasnjevala neka rojakinja znanca, ki je prišel v Cleveland od nekod na obisk. Precej konvencij sem se udeležil, vsaka je povabila fotografa, ki so se s svojimi aparati odzvali in "aneti" dobre slike le tistih delegatov, ki so bili v sredi, ob straneh pa so jim obraze zblincili in pokvarili ramena, da je bilo bogpomagalj. Na konvencijo pa je prišel fotograf z aparatom, ki se premika in zato so na sliki vsi obrazi taki, kakor jih je bog ustvaril (razen ako ga je komu fotograf iz naklonjenosti polepsal, če je bilo to sploh potrebno). Kar je obrazov pokvarjenih, so krivi prizadeti sami, ker niso ubogali fotografa, da se naj "naravno drže".

Najdaljši referat na zboru je imel Anton Garden, ki je govoril o novi strankini načelni izjavi. Agitiral je zanj uro časa. Nato je Anton Zornik predlagal, da se naj določi za

debato o nji dve uri, vsled ugovorov pa je določitev časa znižal na eno uro. F. Zaitz je priporočal, da se naj debatira, četudi bomo s tem potratili nekaj časa brez posebne koristi za pokret. Ampak nekateri so nasprotovali taki razpravi in apelirali, da se naj dragoceni čas porabi za diskuzijo o problemih zveze. Tako je bil Zornikov predlog poražen, toda le z dvema glasovoma večine. Zbor vsled tega ni bil nič na izgubi, ker bi moralo potem izostati kaj drugega, kar je za naše gibanje večje praktične vrednosti.

Vsako jesen čitam naznanih raznih šol — tudi večernih šol, v katere vabijo tu rojene in tujerodce, da se naj pridejo učit angleščine v izgovorjavi in čitanju. Kadar človek posluša na slovenskih konvencijah dobre argumente in izborna poročila, ki pa so podana s slabo izgovorjavo, brez potrebnega poudarjanja, mu je žal, da nimamo tudi mi takih šol. Kajti naj kdo čita še tak umotvor, ako ga ne predvaja pravilno, ne napravi na poslušalce nobenega vtisa. Vsi dobri "pointi", ki jih hoče referant ali kdor že započeti v misel delegatov, se razprše, predno jih dosežejo. Vrednost dobe šele v zapisniku.

Anton Jurca je proti koncu zadnje seje sugestiral, da naj se zbor zaključi s petjem Internacionala. To se je po zahtevi Detroitčanov in Milwaukeečanov zgodilo, s katerimi so delarji potem drugi, da je Internationala res mogočno orila po dvorani Slovenskega delavskega doma. Tudi mnogi gosti — med njimi par komunistov — so pomagali.

Bil je sijajen zbor, ki pa je le mejnik v tridesetletni zgodovini delavskega gibanja med ameriški Jugoslavi. Če je želja pod tem naslovom na mestu, imam samo eno: Večje, agilnejše in vplivnejše Jugoslovansko socialistično zvezo ob času, ko se snidejo zastopniki na njenem XI. rednem zboru. Želja bo uresničena, če z delom za pokret ne bomo nikjer odlašali.

Pika.

sem se jih udeležil. Dela bi bilo še za dva dni, toda okoliščine niso dopustile, da bi bili mogli zborovati dalj kot tri dni. Ta zbor mi ostane v spominu vse življenje, kajti dal mi je novega poguna za socialistično delo.

Veseli smo bili tudi priredb v času zbora. Sodrugi in sodružice so delale — trdo delale — in le dobro je zanje, da se take priredbe ne vrše vsak teden. Delo jim je šlo vzorno izpod rok in člani zbora so jim hvaležni za vse. Težko se nam je bilo ločiti od njih.

Spotoma z zbora je nas tu obiskala Mary Krnz iz Oglesby, Ill., in prišel je po dolgem času sem tudi Anton Garden, pomožni urednik Prosvete, s starostno Nacetom Zlembergerjem.

V nedeljo 9. sept. sem šel v Triadelphia, W. Va., kjer smo nameravali po društveni seji ustanoviti socialistični klub. Zaradi zaprek, ki so nastale, namena nismo izvršili, pač pa sta Thom Reven in James Prevarek zagotovila, da bosta za ustanovitev kluba sklicala poseben sestanek. Upam, da jima bo ta naloga uspeša. Pripravljen sem pomagati kolikor je v moji moči.

Isti oan sem tam prišel v kolizijo z rojakom, ki je grdo obrekoval pokojnega Jožeta Zavertnika, Prosveto, Proletarca, socialiste in SNPJ. On je človek, kakršnemu je nemogoče kaj dopovedati. Kakor da bi metal bob ob steno. Njegovega imena ne vem; menda je prišel z antracita, nekje od Serantona, Pa.

V naši dolini so delavske razmere zelo slabe. Rovi obratujejo že sedem mesecev samo 1 do 2 dni na teden, včasih tudi nič, železotovarni je precej zaprtih, ostale pa komaj polovično obratujejo. Člani našega kluba št. 11 so vsled brezposelnosti in malega zaslužka vsi zelo prizadeti.

V kratkem bom obiskal rojake v Sharonu, Pa., da poživim tamkajšnji klub. Apeliiram nanje, da kadar se bo vršil v ta namen sestanek, naj se ga udeležijo. Poročal jim bom tudi o prošlem zboru JSZ, poleg tega pa bomo imeli važne razprave.

Prijateljem v Clevelandu in tistim, ki so bili v Clevelandu prve dni septembra ter vedo, da sem se vsled svojega zdravstvenega stanja podvrgel temeljiti zdravniški preiskavi, sporočam, da mi ni bilo treba ostati v bolnišnici, kajti zdravnik mi je sklenil, da bodo poskusili še enkrat z zdravljenjem. Če ne bodo pomagala, bom moral na operacijo v Mt. Sinai bolnišnico v Clevelandu. V zdravstveni preiskavi sem šel skozi vse procese, vključno s X-ray žarko. Hvala vsem, ki so mi bili pripravljeni nuditi usluge v slučaju, da bi moral ostati v Clevelandu. Uvidel sem, da se dobi dobre prijatelje najlažje med sodrugi in somišljeniki, ker poznajo in razumejo življenski boj delavcev.

Joseph Snoy.

Stavka v Tokiu končana

Stavka delavcev — poulične železnice in avtobusov, ki je trajala enajst dni, je bila dne 16. sept. poravnana.

SKRIVALNICA: KJE JE SOVRAŽNIK?

Uganka: Čemu so bile desle uporabljane državne milice? Rešitev: Proti delavcem v stavkah. V kak namenu so bile milice ustanovljene? V obrambo proti nočnim in zunanjim sovražnikom. Kdo so sovražniki?

Članstvu kluba št. 27

Cleveland, O. — Da bodo imeli vsi člani in članice, ki na zadnji seji niso bili navzoči, priliko glasovati o novi strankini deklaraciji, je klub sklenil, da se vrši prihodnja seja v nedeljo 23. sept. ob 2. pop.

Opozarjam vse sodruge o 2. točki določb glede načina glasovanja, ki se glasi: Glasovanje se vrši samo na seji kluba, razen v slučajih, da je volilec za časa volitev odsoten iz mesta, bolan, zaposlen pri strankinem ali pri katerem drugem delu ali, da ima kak drug tehten vzrok, da se seje ne more udeležiti. V vseh teh slučajih mora biti klubu predložena pismena zahteva za glasovnico.

Vzorci pismenih zahtev so na razpolago v klubovi sobi. Vse glasovnice morajo biti vrnjene tajniku do 1. okt. t. l.

Ker se bo razpravljalo še o drugih važnih stvareh, je dolžnost vsakega sodruga, da se seje udeleži. Za vzgled naj nam bo angleški odtok kluba, katerega člani se svojih sej udeležujejo polnoštevilno.

Tajnik.

Odmevi o prošlem zboru JSZ v Clevelandu

Collinwood, O. — Zborovanje JSZ in njene Prosvetne matice je bilo redek zgodovinski pojav v naši naselbini. Imeli smo že eno konvencijo podpornice organizacije, toda njene smernice in razprave so bile le bratska sopomoč v slučajih nesreče ali smrti. Medtem pa je imelo zborovanje JSZ in Prosvetne matice vse druge pomen. Razprave so bile usmerjene na naše politično in kulturno razvijanje, česar v teh časih najbolj potrebujemo, ako hočemo z duhom časa naprej in si podaljšati naše politično in delavsko-kulturno gibanje.

Razprave na zborovanju so bile zanimive in uspehov obetajoče, med vsemi pa je po zdraviti to, da je JSZ pripravljena na skupno sodelovanje z vsemi radikalnimi organizacijami v boju proti zajedalcem. Veliko aktivnosti in energije je bilo opaziti med delegati mlajše generacije. Vsekakor je njih zanimanje za veseljem pozdraviti, kajti ako se naši mladi ne bodo zanimali in nadaljevali boja započete za njih očeti in pradedi, potem bi bil tudi boj pionirjev delavskih borcev brez upanja v boljše dni delavca.

Upamo, da so delegatje X. zbora JSZ in Prosvetne matice odnesli dobre vtise iz naše naselbine. Res ni bilo v vsem najboljšem, toda sprejmite za dobro kakor je bilo, kajti v današnjih razmerah nam ni bilo mogoče podati kaj boljšega. Opazili ste morda to in ono med nami, kar bi zaslužilo kritiko, toda vedite, da so tudi v naši naselbini različni ljudje in s tem tudi različnih prepričanj, morda vam najbližji, toda, vseeno nasprotujoči.

Koncertni program v zvezi z zborovanjem

je bil velik triumfalni uspeh v somišljenju in po udeležbi. Naši pevski zbori so vam podali po svojih močeh nekaj dobrega, med vsemi zbori pa gre po pravici priznanje "Soči" za najboljši nastop z dovršenim in efektivnim petjem. Tudi ostali zbori so bili dobri, ne smemo jih podcenjevati; podali so nam kar v danih razmerah premorejo. Krona programa pa je bil nastop Marinčkovih sester in brata. Kako veselo razpoloženje so vzbudili med poslušalci; Vse priznanje in pohvala vam!

Simbolična ali "živa slika" je bila efektivna v pomenu deklaracije, škoda, da ji je primanjkovalo tehničnih in kostumskih pripomočkov. Ne vem zakaj se je to prezrlo, saj ima Slov. del. dom vse najmodernejše reflektirne pripomočke in tudi za to potrebne kostume; tudi malo boljše režije ne bi sliki škodovalo. V splošnem je bil koncert v zadovoljstvo gledavcev, in to je vse kar šteje. V oporekanju pač ne smemo biti prenatrpani, toda škoduje pa tudi ne, ako se ne vzame vse za dobro ali celo za najboljšo, pač pa se malo pokritizira, da bi morda delegatje ne odnesli iz naše naselbine vtisa, kot da smo tu z vsem pohvalni, kar se nam predvaja na našem odru, pa bilo dobro ali slabo. Škoda, ker ni bil v ta namen sestavljen malo boljše program; gotovo se je prezrlo, da bodo med delegatje tudi delegatje dramskih in pevskih društev in zaradi teh je potrebno, da smo se dotaknili prireditve same.

Collinwoodska naselbina ima lepo število dobrih talentov. To so nam pokazale razne prireditve v prošlosti. Ne vemo, zakaj se jih je prezrlo baš v tako pomembnem dogodku. Saj nam je znano, da so bili vedno radevolje pripravljene sodelovati, pa bodisi na prireditvah socialističnega kluba ali prireditvah vnanjih organizacij. — **Vinko Coff.**

Seja kluba JSZ na north side

Chicago, Ill. — Klub št. 16 JSZ bo imel redno sejo v petek 21. sept. na 2250 Cloybourn Ave. O poteku prošlega zbora JSZ bo poročal klubov delegat s. Ludvik Wipotnik. Poleg tega bodo v klubu razprave in sklepanja o raznih važnih zadevah. Udeležite se te seje vsi.

Slike X. zbora JSZ

Cleveland, O. — Slike X. rednega zbora so bile razposlane dne 13. sept. vsem, ki so jih naročili. Ako je kdo še ni prejel, ali ako jo želi naročiti, ali ako so se pri pošiljanju dogodile poštne in druge nerednosti, naj piše na sledeči naslov: Leo Poljšak, 6319 Carl Ave., Cleveland, O.

TO IN ONO

Milwaukee, Wis. — Ker večina delavcev ni še spoznala, da ima svoje posebne, proletarske interese, in se je pustila zavajati kapitalističnemu časopisju in kapitalističnim pustolovcem, je bilo zadnje čase že par stavk končanih s polovičnim uspehom in tudi brez vsakega uspeha.

V veliki tovarni pločevinaste emajlirane posode, Geuder-Peashke & Frey, stavkajo že več tednov. Družba je imela velika naročila, katera je bilo treba izpolniti do gotovega časa. Ker ni mogla dobiti zadosti skrbnikov, se je obrnila na šerifa okraja Milwaukee. Šerif, demokrat Shinners, je storil svojo dolžnost, zavedajoč se odkod je prišel denar za njegovo kampanjo. Družbi je dal na razpolago svoje deputije, ne zato, da ščitijo "private property", temveč da spravijo naročeno blago v zabojne v skladišču družbe in ga nalože v železniške vozove.

To se je ponovilo sedaj že večkrat; družba se roga stavarjem ter odklanja vsa pogajanja.

Tudi delavci tukajšnjih pekarn so že več tednov na stavki. Stavka je bila skoro stodstotna, ker so stavarjem pomagali pri piketiranju tudi številni brezposelni. Lastniki pekarn so se končno obrnili na sodišče ter zahtevali prepoved piketiranja. Sodnik, kateri je imel kipe lepih besed za delavce, predno je bil izvoljen, je družbam ugodil v vseh slučajih razen enega in s tem pomagal izkoriščevalcem pekarn, katerih delovne razmere so neznosne. Plačani so nesramno nizko.

Ako bi delavstvo znalo rabiti svoj razum, bi izvolilo socialistične sodnike, šerifa in vse druge uradnike. Služili bi delavskim interesom, ne pa krivososom.

Ker je šla La Follettova progresivna stranka v volilni boj pred primarnimi volitvami brez platforme, se bodo morali volilci zadovoljiti samo s frazami, katere jim servirajo razni progresivni kandidati.

Toda eden izmed teh, kandidat za senatorja v 19. okrožju, neki Mr. Kallett, s tem ni bil zadovoljen in si je omislil lastno, čisto novo platformo, katera je v celoti vredna kakega Hitlerja.

V točki 2. te famozne "plat-

forme" pravi "bodoči" senator med drugim: "Mi zahtevamo — odpravo uporabljanja strojev..." Človek mora prešitati to modrost desetkrat, predno verjame svojim očem. Izbojšan je tehnično in uporabo strojev v PRID. človeške družbe — tega socialističnega nauka senator noče poznati. Kmet naj rabi spet leseni plug, kovač težko kladivo namesto parnega, človek se naj vpreže pred vozove kot mula, namesto, da bi vozil z avtom ali traktorjem.

Obe stari kapitalistični stranki imata lepo doneče platforme. Obiljubljata vse, rešujeta vse probleme, po katerih bo ohranjena stara, dična "osebna svoboda", kakor smo jo vživali dosedaj in da bo vsem pomagano, povrhu tega pa bo odpravljena še rdeča nevarnost.

V četrtek večer se je vršil volilni shod progresivne stranke v S. S. Turn Hall, v spodnji dvorani istega poslopja pa seja našega soc. kluba. In zgodilo se je, da je bila udeležba na seji večja kot pa na progresivnem shodu. V torek večer se je vršil shod socialistične stranke na vogalu 7. in National Ave. Pri tej priliki je poslušalo socialistične govornike kakih 800 oseb. Kot govornik je nastopil poleg sodruga Bensona tudi sodrug M. Sostarich, kandidat v državno postavdajo v petem okrožju. Mike je tako dobro govoril, da so mu navzoči bračo komunisti do smrti zamerili. "Socialfashi-sta" Mike je namreč tudi za enotno fronto, toda je glede tega vprašanja precej skeptičen in zahteva od "pravih revolucionarjev" dokazov ter dobre volje.

Zaradi ogromnega dela, ki ga imamo izvršiti v tem volilnem boju, se je prelozilo "rdeči teden", kakor je bil predviden na konferenci P. M. v Sheboyganu za vse klube našega okrožja, na mesec oktober, torej po volitvah. Ko bo to delo končano, bodo sodrugi in sodrugine lahko posvetili vse moči za razširjenje Proletarca.

Na klubovi seji je bil sprejet tudi predlog, da se organizira odtok kluba za naše somišljenike in druge napredno misleče delavce ter delavke. Kluba št. 37 in 180 sta na desetem kongresu JSZ v Clevelandu predložila načrt za organiziranje takih odtokov pod imenom "Delavski prosvetni klub". Člani in članice bodo plačevali po 10c mesečnih prispevkov. Na sejah tega kluba se bodo vršile samo diskuzije poleg predavanj v lahko razumljivem jeziku. Članstvo kluba se je zavzelo, da bo delovalo z vsemi močmi za pridobivanje članov v ta klub, ki bo služil kot nekaka pripravljalnica za pristop k naši stranki. Prispevki članov se bodo porabili za nabavo brošur, letakov ter druge stroške, ostanek pa bo poslan Prosvetni matiči, da se tako omogoči uposlitev stalnega organizatorja. — **F. N.**

Za zedinjenje delavskih sportnih organizacij

Dne 29. sept. se bo vršila v New Yorku konferenca zastopnikov finskih, čeških in nemških delavskih sportnih organizacij v namenu združenja v skupni zvezi. Na tem zboru bo zastopana soc. stranka s posebnim delegatom.

ZA LIČNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO
Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. Lincoln 4700
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS.

NAŠ AGITACIJSKI FOND

Akcija za razširjenje naše agitacije po naselbinah. — Potovalni agitatorji. — Priporočila, ki so bila osvojena na prošlem zboru JSZ v prid našega gibanja.

Prošli zbor JSZ je med drugim definitivno sklenil ustanoviti agitacijski fond, iz katerega se sme porabiti vsa sredstva edino v pokritje stroškov, ki nastanejo v zvezi s turami potovalnih agitatorjev in govornikov.

JSZ in Proletarec jih nujno rabita. Doslej smo jih pošiljali kolikor je bilo v danih okoliščinah mogoče, toda vsled finančnih ovir nismo imeli v naselbinah toliko socialističnih shodov, kolikor bi bilo potrebno, in ne agitatorjev, ki bi bodrili lokalne sodrugi in jim pomagali širiti naš tisk, pred vsem Proletarca.

Člani in članice JSZ so sodelovali v vseh strankinih kampanjah pri zbiranju prispevkov, dočim svoje kampanje za ojačanje naše agitacije že dolgo nismo imeli.

Vsa ta dejstva so bila pretresana na prošlem zboru JSZ v Clevelandu, kateremu je poseben agitacijski odbor predložil z ozirom na agitacijo v naselbinah za Proletarca in JSZ sledeča priporočila:

Priporočila o agitaciji za JSZ in Proletarca

Stara resnica je, da je moč organizacije zapopadna predvsem v SPOSOBNOSTI za razvijanje svojega agitacijskega in vzgojnega delovanja. Buržvazija se je dobro zaveda, vsled česar ima gospodarsko in politično moč. Vrednost propagande, vzgoje in organizacije je v stanju pravilno ceniti in troši ogromne vsote za ta sredstva, s katerimi se drži na krmilu in jaše deželo ter svet.

V interesu delavstva je, da se oprime te resnice v večji meri kot do sedaj in posveti vse energije ter sredstva agitaciji, delavski vzgoji in organizaciji. SMOTER VSEGA TEGA MORA BITI SOCIALNI PREOBRAZ; ODPRAVA KAPITALIZMA IN ZGRADITEV NOVEGA, SOCIALISTIČNEGA DRUŽABNEGA REDA. S FUNDAMENTALNEGA VIDIKA JE VSE DRUGO BREZ POMENA.

Kot razredno zavedni delavci in socialisti smo pozvani, da budimo delavstvo k spoznanju svoje moči in pomena ter ga s seboj vred vzgajamo in organiziramo kot razred, ki mu pripada bodočnost. Da to delo ni lahko, niti ne najprejnejše, vemo iz izkušenj. Toda brez širjenja razredne zavesti in organizacije na političnem in industrijskem polju ter v zadrugah, predvsem pa brez širjenja našega časopisa, ni rešitve iz kapitalistične sužnosti in prav nobenih izglede za boljšo bodočnost nas samih in bodočih generacij. Brez močnih naprednih in militantnih uni, brez močne socialistične organizacije in brez dobro razširjenega socialističnega časopisa se dalečstvo ne more nikdar uspešno boriti proti izkoriševalcem, še manj pa računati na poraz kapitalizma.

Kot delavska avantgarda imamo slovenski in sploh jugoslovanski socialisti v tej deželi odmerjeno posebno zgodovinsko nalogo: širiti daklo revolte med našim delavstvom proti sedanemu gnilemu družabnemu redu in ga pridobivati v socialistične vrste. V ta namen služita Proletarec in JSZ.

V namenu, da naše vrste čim bolj ojačamo in konsolidiramo, in da pridobimo Zvezi novih članov, in Proletarcu več novih naročnikov, kar je absolutna potreba, ter iz našega gibanja napravimo živahniji socialistični pokret, je eksekutiva JSZ poverila agitacijskemu odboru izdelati in zboru predložiti načrt za čim bolj smoteno delo na polju socialistične propagande in organizacije. Upoštevajoč naše hibe v preteklosti in sledeč želji, da naše skupno delo rodi bogatejši sad, pripravila agitacijski odsek v odborih X. rednemu zboru sledeče določbe:

1. AGITACIJA IZ URADA. Osobje pri Proletarcu in Zvezi naj posveti letno vsaj štiri do pet mesecev agitaciji po naselbinah. Eksekutiva zveze in upravni odbor Proletarca naj sporazumno s prizadetimi aranžirata, da bosta tajnik in pomočnik porabila po par mesecev na leto na potovanju v naselbinah in agitaciji za list in Zvezo. Priporočljivo je, da bi si tudi urednik odtrgal sempatam čimveč časa za agitacijske in govorniške ture. Razumljivo je, da je za uspeh potrebno, da so take ture in agitacijska potovanja v naprej organizirana, za kar naj skrbijo odgovorni funkcionarji.

Nekaj o našem zboru

Cleveland, O. — X. redna konvencija JSZ je zdaj že zgodovina. Upamo, da bo njeno delo ter sklepi pojačala naše vrste, kajti to bi bilo posebno v zadoščenje onim, ki so delali v pripravah za ta zbor, da se bi delegati po sejah ne dolgočasili. Kadar bo spet konvencija JSZ v Clevelandu, bodo imeli priliko delovati v pripravah tudi vsi tisti, ki odslej pristopijo v naše vrste. Mi smo sicer napravili razne "pogreške" in to ne nevedoma, ampak zato, ker nas je premalo. V bodoče se bomo te hibe iz pridobljenih izkušenj lahko varovali.

Bil sem opozorjen na razne malenkostne pomanjkljivosti. Na banketu smo imeli glede sporeda določen načrt, toda ga je bilo treba spremeniti, zato so bili iz njega izpušeni razni člani zbora, ki smo jih imeli na listi, kajti čas je hitel in mnogi so želeli, da se program neha in začne s plesom. Ako se je kdo raditega čutil užaljenim, mu zagotavljam, da nisimo nikogar namenoma izpušili, le časa je bilo premalo. Vsi ste nam bili enako dobrodošli, in kakor je na banketu izgledalo, so bili vsi zadovoljni, in to je, kar smo člani pripravljalnega odbora in vsi, ki so delali — ženske in moški — najbolj želeli.

Vinko Coff meni v svojem dopisu v Prosveti da bi bilo na mestu, če bi v svrhu obogatitve programa v nedeljo 2. sept. vprašali za sodelovanje kul-

turna društva v Collinwoodu. To smo storili. Povabljeni sta bila dva pevka zbora, eden, ki je zbor SDD, in drugi z južne strani — toda sta oba collinwoodska zbora. Oba sta se odzvala. Glede vzporeditve kakke igre pa je bilo vprašanje časa — kajti imeli smo v osnutku varijetni spored, nismo pa hoteli, da bi bil predolg. Če bi ne bilo te ovire, bi lahko povabili bodisi "Verovška" ali pa igralce v klubu št. 27, ki sodelujejo v dram. društvu "Ivan Cankar".

V računanju s časom smo uganili. Kajti če se bi spored zavlekel, bi v dvorani radi vročine nastala nestrpnost. Po udarjam, da se ni nikogar namenoma izpušilo, ampak edino iz omenjenega razloga. Naša želja je bila predvsem zadovoljiti po naših možnostih delegacijo zbora. Nadejam se, da se je nam to posrečilo.

Dan po banketu je bila med delegati zbrana vsota \$48 v pokritje stroškov. Ves ta denar bo poslan Proletarcu. Stroški so bili nad \$400, dohodki pa približno \$600. Točni računi bodo izdelani čim bodo poravnane vse obveznosti. — Frank Barbich.

Stavka tiskarjev na Irskem

V Dublinu na Irskem ne izhajajo časopisi že devet tednov. Družbe odvrtaajo vse zahteve tiskarjev, kar zavlačuje poravnavo.

2. AGITACIJA DOMAČIH ZASTOPNIKOV. Z izvajanjem prve točke lahko pričakujemo večjega uspeha za list, zvezo in posamezne klube, ni pa mogoče doseči popolnega uspeha pri širjenju Proletarca brez agilnih lokalnih zastopnikov. Če nismo v preteklosti imeli tistega uspeha kakor bi bil potreben in kakor bi bilo želeli, je precej krivde na strani klubov. Mi priporočamo, naj klubi takoj po zboru izvolijo enega ali več zastopnikov Proletarca in za druge priznane socialistične liste, ki naj redno poročajo o svojem delu na klubovih sejah. Zastopnik naj ima status klubovega stalnega odbornika. Dolžnost klubov in zastopnikov je, da v svojem območju skrbijo za iztirjanje poteklih naročnin in za razširjenje Proletarca ter sodelujejo s potovalnimi zastopniki.

3. POTOVALNI ZASTOPNIKI. Potovalni zastopniki so najuspešnejši agitatorji za list. Uprava Proletarca naj tudi vnaprej skrbijo, da gre po naselbinah čimveč potovalnih zastopnikov. Pri tem delu zaslužijo vse priznanje sodrugi Snoy, Zlemberger, Rak, Pogorelec, Zornik, Bartol Yerant in mnogi drugi, ki so se izkazali za uspešne agitatorje. Upati je, da bodo tudi v bodoče delovali na tem polju ter da se jim pridruži še več drugih sodrugov. Eksekutivi in upravnemu odboru se nalaga, da upošlita stalnega potovalnega zastopnika oziroma organizatorja, če se dobi zmožno osebo. V pokrivanje stroškov ustanov JSZ agitacijski fond, v katerega se zbira sredstva s prostovoljnimi doneski in s pomočjo priredb.

4. PRIREDBE ZA PROLETARCA. Dokler se list ne bo pokrival z rednimi dohodki, je dolžnost vseh klubov Zveze skrbeti za kritje deficita. Mi priporočamo, naj ima v ta namen vsak klub bodisi posamezno ali pa skupno z bližnjimi klubi vsaj eno priredbo na leto, katere čisti prebitek naj gre v podporo Proletarcu za kritje primanjkljaja.

5. SHODI. Eksekutiva in posamezni klubi naj skrbijo, da bo v naših naselbinah čimveč socialističnih shodov in sestankov. Poleg potovalnih zastopnikov, ki so sposobni nastopiti na odru, naj se od časa do časa organizirajo predavateljske ali govorniške ture predvsem za Joškota Ova in Franko Zaitza. Na shodih naj nastopijo po možnosti tudi drugi sodrugi, posebno še iz vrst naše socialistične mladine. Na vsakem shodu naj bo aktiven tudi zastopnik Proletarca in pri njegovem delu naj mu pomaga govornik.

Čim več bo nas aktivnih, temvečja bo naša armada in toliko prej bomo prišli do našega cilja, to je, do socialnega preobrata in v socialistično družbo.

ZA AGITACIJSKI ODBOR JSZ:

Anton Garden, Donald J. Lotrich, Johnny Rak, Joško Oven, Angela Zaitz.

Ves ta načrt je bil po razpravi odobren. Dodan mu je bil na zboru le zadnji stavek v priporočilu št. 3, ki določa, kako naj JSZ in Proletarec zbirata sredstva v svoj agitacijski fond.

Vsem klubom in mnogim somišljenikom bodo te dni poslani nabiralne pole, in prispevki bodo sproti izkazovani v Proletarcu pod imenom "AGITACIJSKI FOND JSZ IN PROLETARCA". Čas je že bil, da smo prišli spet enkrat na prag svojih problemov. S temi sredstvi se bo JSZ in Proletarec omogočilo poslati zastopnike v kraje, kjer bodo prve ture zvezane s precejšnjimi stroški, kajti naš pokret bo treba v njih šele graditi.

Zboru je bil predložen tudi načrt za reorganiziranje Prosvetne matice, ki se tiče poleg agitacijskega tudi prosvetnega dela. Tudi ta pride na vrsto. Toda problem pospešenja agitacije za JSZ in Proletarca je danes najvažnejši in zato se je treba z njim žuriti najbolj.

Sodrugi in sodružice, ki so bili na zboru, v svojih naselbinah lahko pojasnijo, da bo naše gibanje napredovalo edino, če mu bomo dali več medsebojnih vezi, in čna te vezi so potovalni agitatorji. Proletarec in eksekutiva JSZ apelirata v tej akciji za sodelovanje na vse, ki jim je napredek in osvoboditev delavskega razreda največji smoter.

Referendum v klubu št. 1 dne 28. sept.

Chicago, Ill. — Na prihodnji seji kluba št. 1 v petek 28. sept. bomo imeli na dnevnem redu glasovanje o strankini načelni izjavi. Glasovati smejo o nji samo člani, ki ne dolgočujejo na asesmentu, in to edino le na tej seji. Potrebno je, da se je vsi udeležite. Le kdor je zadržan vsled boleznih ali drugega tehtnega vzroka, se mu sme poslati glasovnico na dom, ako vpraša zanjo.

Volili bomo tudi delegate na konferenco klubov JSZ in društev Prosvetne matice, ki se bo vršila v nedeljo 14. oktobra v Waukeganu.

Popoldne tega dne bo v Slovenskem narodnem domu velika manifestacijska prireditev pod pokroviteljstvom kluba št. 45, na katero so povabljeni tudi socialistični pevski zbori iz Milwaukeeja in Chicaga. "Sava" se je že odzvala vabilu.

O prošlem zboru JSZ bosta poročala klubova delegata Luka Groser in Mary Udovich ter delegatka "Save" Mary Jugg. P. O.

Uspela zabava v prid "Proletarca"

Chicago, Ill. — Piknik naročnikov in drugih prijateljev Proletarca v nedeljo 16. sep. je dobro uspel, dasi je bil dan izredno mrzel za te čase. Več bo o njem poročal v prihodnji številki Peter Bernik, ki je vodil pripravljajno delo.

Načrt v naprej

Piney Fork, O. — Moja navada je, da si za vsako stvar napravim načrt v naprej. Načrt sem si ga že tudi za IX. redni zbor JSZ. Udeležil sem se vseh, razen drugega zbora meseca decembra 1912 v Milwaukeeju. Moj načrt namreč določa, da pridem na XI. zbor le kot gost, da bom lahko sodel in poslušal brez odgovornosti in skrbi.

X. redni zbor je bil po mojem mnenju eden najkonstruktivnejših v zgodovini Zveze. Mlatenja prazne slame ni bilo in čas je bil za referate in diskuzijo zelo dobro porabljen. Upam, da je ta zbor mnogim našim delavcem širrom dežele odprl oči v spoznanje, da je v njihovo korist, ako se pridružijo našemu gibanju.

Vesel sem bil snidenja z mnogimi, ki so prišli na ta zbor iz raznih krajev kot gosti, in prav tako z delegati. Obe prireditvi (banket in koncert) sta mi ugajali.

Hvala vsem za družabnost in gostoljubnost. Upam in želim, da se na XI. zboru zberemo skupaj v še večjem številu in delaji za pokret, ob prostem času pa se zabavali in prepevali, kakor zadnjič v Clevelandu.

Nace Zlemberger.

Mellonov davčni dolg

Zvezni davčni urad še vedno trdi, da je multimilijonar Andrew Mellon l. 1931 plačal \$3,075,103 premalo dohodninskega davka.

KRIVICA VRH KRIVICE

Na sliki sta John in Anna Mooney, ko se vračata iz urada jetnišnice San Quentin v Calif., v kateri je zaprt njun brat Tom. Vprašala sta ravnatelj za dovoljenje, da bi smeli pogrebi prinesiti truplo Tomove matere na dvorišče jetnišnice, da bi jo Tom videl poslednjič, toda prošnjo je odklonil. Tom bi bil šel rad na pogreb, pa so mu pojasnili, da zakon ne dopušta jetniku iz ječe drugače kot da je osvobojen ali pa poslan na obravnavo. Nato je ravnatelj odklonil tudi drugo prošnjo in tako Tom ni videl svoje mrtve matere, o kateri smo poročali že v prejšnji številki.

THAT CLEVELAND SYMPOSIUM

When the English Symposium, held on the eve before the JSF convention, was announced some of the comrades doubted that it would have a good turn-out. "The young folks in Cleveland are not interested," was one of some remarks made. Believing some of this pessimism I wrote to comrade Jartz inquiring how things were coming along. "Just fine," was his reply. "All of the speakers accepted—and considerable interest has been created among our sympathizers."

Upon our arrival in Cleveland on that Friday, our first stop was at the Slovene National Home. The hall was almost filled and when the meeting was called to order hardly standing room was available. Comrade Estok Menton, sitting next to me, remarked, "what a wonderful attendance." Jartz grinned as he knew how I felt.

The chairman, comrade Sophie Turkman, rapped the gavel for order. She gave a fine short introduction, explaining the purpose of the meeting and by whom it was called. "Our first speaker tonight is comrade Frank Drasler of Forest City," she announced.

Comrade Drasler's talk on Fascism was very informative. He explained how and where Fascism got its strength. "When Capitalism can no longer rely on Democracy it unites for Fascism," he said in the course of this speech. Only 15 minutes were allowed to each speaker and so the chairman called on Frances Langerhole of Johnstown next. "The danger of war concerns youth most of all," she began, "because youth is forced to participate in it. What causes war?" she asked. "Do you men and women have anything to say whether we should have a war or not? No! And you, women, did you raise your sons to be slaughtered?" Again her answer was in the negative.

"Our next speaker is Stoyan Menton of Detroit," the chairman announced. "She caught me unprepared," grinned Stoyan at me as he left his seat. His brother Estok looked nervous but I felt confident that Stoyan would produce the stuff. And he did. Covering the International and National Socialism he also dwelled upon the NRA and said, "it is only another road to Fascism." Before leaving for his seat he also mentioned what youth must have and do to grow into a large mass movement.

"And now we'll hear a few words from comrade Olga Vehar," said the chairman. What Olga said I heard at a lot of banquets, lectures, mass meetings and must say she did an excellent job. Her speech was short and to the point and the result was something like \$15 to cover the expense. It was a collection talk and a good one.

Chicago was next represented by

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS:
At 3724 W. 26th Street
1:30—3:30; 6:30—8:30 Daily
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Germak Rd.
4:30—6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 9695
Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel.: Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

Z DELAVSKEGA SVETA

(Nadaljevanje s I. strani.)

postati unijam še zelo nevaren. Konvencija je obsodila dualni unionizem, kar je bila v resnici obsodba Unije progresivnih rudarjev v Illinoisu, sprejela je mnogo resolucij socialnega značaja in program, ki določa razna izboljšanja v varnostnih napravah in v zdravstvu za protektiranje delavcev v illinoiskih industrijah.

Volitve pri Kohlerju. — Federalni Labor Board je odredil, da se morajo vršiti v Kohlerjevi tovarni v Sheboyganu volitve, na katerih naj delavci svobodno odločujejo med kompijsko unijo in unijo A. F. of L. Katera dobi večino, bo imela pravico reprezentirati v pogajanjih s kompanijo vse delavce. Kohler je protestiral celo proti temu odloku, četudi je ves čas zatrjeval, da je večina delavcev za njegovo unijo.

Za poravnavo stavke rudarjev v Montani. — Zadnji ponedeljek so glasovali rudarji in delavci v topilnicah v Montani o pogojih za poravnavo stavke v rudnikih in topilnicah Anaconda Copper Mining Co. Zastavkali so 8. maja. Sporazum določa med drugim indirektno priznanje unije in 50c zvišanja plače na dan.

Drastičen "indžunksen". — Charles Egan v N. J. je izdal sodno prepoved proti 20,000 stavkarjem v tovarnah barvanja svile, ki prepoveduje agitacijo za stavko, razpravljanje o stavki ali kakršnokoli umešavanje v delovni obrat prizadetih kompanij od strani delavcev. Kršilec tega "indžunksen" je zapretno s strogi kaznimi.

Konvencija AFL. — Nobena konvencija A. F. of L. ni bila v povojni dobi važnejša, kakor bo letošnja; zborovanje ima ta mesec v San Franciscu.

Paul Hansen

Cleveland, O. — Blizajo se jesenski dnevi — daljše noči. Blizajo se tudi volitve in v zvezi z volitvami tudi več delavskih aktivnosti na političnem polju. Predno bomo pa začeli to jesen boj na političnem polju, bomo imeli prej še en večer izobraževalnega tečaja. V torek 25. sept. ob 8. zvečer bo v Amalgamated Hall, 2064 E. 4th St., govoril Paul Hansen, voditelj delavske izozrazbe in zadržnega gibanja na Danskem. Predmet njegovega govora bo: "Delavske krize v Evropi in Ameriki." Paul Hansen je prvovrsten govornik. Govoril bo v angleščini, katero dobro obvlada.

Apeliramo na zavedno delavstvo, posebno še na zadrugarje, da se udeležijo omenjenega predavanja. Socialistična stranka je Hansena povabila v Ameriko, da ustvari več smisla za zadržno gibanje. To rej ni več kot prav, da ga pridejo tudi zadrugarji poslušati in se iz njegovega izvajanja pouče, kako močno je zadržno gibanje na Danskem in kako je preprečilo brezposelnost. Kot znano, ni na Danskem več kot dva procenta brezposelnih.

Zavedni delavci in zadrugarji pridite. Vstopnice se dobe pri podpisnemu in pri Fr. Barbiču v Collinwoodu.

Louis Zorko.

Organizacija

Milijon posameznih delavcev je milijon posameznikov. Toda če se organizirajo, so sila, s katero nasprotniki morajo računati in jo upoštevati.

John Metelko O. D.

Pričujemo oči in določimo očala
6417 St. Clair Avenue
CLEVELAND, O.

BARETINCIC & SON

Tel. 1475
POGREBNI ZAVOD
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

NARODNA TISKARNA

2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE
CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, poljskem, kakor tudi v angleškem in nemškem jeziku.

NASA POSEBNOST 90 TISKOVINE ZA DRUŠTVA IN TRGOVCE

THE UNITED FRONT

Workers! Whether in field or factory, be conscious of your class. Work together, fight together, vote together. Educate, organize, agitate, to make for yourselves and your brothers and sisters a better world.